

Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2023. a määruse nr 90 „Tööhõiveprogramm 2024–2029“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõukohase määrusega muudetakse Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2023. a määrust nr 90 „Tööhõiveprogramm 2024–2029“ (edaspidi *tööhõiveprogramm*, *määrus* või *THP*).

Eelnõukohase määrusega kavandatud muudatused tööhõiveprogrammis hõlmavad tööturuteenuste tingimuste ja sihtrühmade muudatusi, mis on vajalikud teenuste kaasajastamiseks, töötuskindlustusvahendite säästliku kasutamise eesmärgil ning tulenevalt rakenduspraktikast. Eelnõuga sätestatakse tööhõiveprogrammi rahaline maht ning väljund- ja tulemusnäitajate sihtmäärad tööhõiveprogrammi lõpuni ehk aastateks 2027–2029 ning vähendatakse tulenevalt kokkuhoiueesmärkidest ja sisulistest muudatustest 2026. a eelarvet.

Olulisemad muudatused tööturuteenustes on palgatoetuse teenuse uuendamine ja erinevate palgatoetuse skeemide ühtlustamine, mis lihtsustab nii skeemi haldamist kui ka selle arusaadavust nii töötajate kui ka tööandjate jaoks. Samuti on olulised muudatused seotud oskuste arendamisele suunatud teenustega. Et korrastada eesti keele õppe pakkumise skeeme Eestis, lõpetatakse töötavatele inimestele eesti keele õppe pakkumine. Tulenevalt õppimiskohustusliku vanuse tõusust Eestis korrigeeritakse nende inimeste vanusepiiri, kellele oskuste arendamisele suunatud teenuseid võimaldatakse, ning lõpetatakse tasemeõppes osalemise toetuse maksmine suvekuudel, mil õppetööd üldjuhul ei toimu. Uue tegevusena alustatakse karjääriinfo vahendamise teenuse raames tööandjate ja haridusasutuste külastuste ning töövarjupäevade korraldamist. Lisaks lõpetatakse dubleerimise vähendamiseks tööklubi, tööharjutuse ja sõltuvusnõustamise pakkumine. Sõltuvusnõustamine jääb edaspidi inimestele kättesaadavaks tervishoiuteenusena. Tööklubi vajalikud elemendid integreeritakse karjääriteenustesse ning tööharjutuse töövalmidust ja töövõimet toetavad tegevused kaetakse toetatud töölerakendamise teenusega. Seejuures laiendatakse varasemaga võrreldes toetatud töölerakendamise teenuse sihtrühma, et toetada erinevaid enam tuge vajavaid töötuid, mitte vaid tervisest tuleneva takistusega inimesi.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tööhõive osakonna tööturuteenuste juht Kristi Suur (kristi.suur@mkm.ee, 5913 9212), sama osakonna juhataja Kirsti Melesk (kirsti.melesk@mkm.ee, 5443 0834), sama osakonna nõunikud Annika Sepp (annika.sepp@mkm.ee, 5911 9425), Anna-Liina Väkrum (anna-liina.vakram@mkm.ee, 5911 5470), Heidi Paabort (heidi.paabort@mkm.ee, 5854 8258) ja Reine Hindrekus-Koppel (reine.hindrekus-koppel@mkm.ee, 5379 0331) ning sama osakonna õigusnõunik Ilona Säde (ilona.sade@mkm.ee, 5667 4014), töövaldkonna andmete juht Deisi Tamme (deisi.tamme@mkm.ee, 5912 7349), töövaldkonna andmete nõunik Ingel Kadarik (ingel.kadarik@mkm.ee, 5451 0226), strateegiaosakonna struktuurivahendite nõunik Pille

Penk (pille.penk@mkm.ee, 5918 2214) ja välisvahendite õiguse nõunik Cyrsten Rohumaa (cyrsten.rohumaa@mkm.ee, 631 3609).

Juriidilisi ettepanekuid tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kaddi Tammiku (kaddi.tammiku@mkm.ee).

Eelnõu ja seletuskirja on keeletoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@justdigi.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on seotud töötuskindlustuse seaduse (TKindLS)¹ muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega tehtavate muudatustega, mis jõustuvad 1. jaanuaril 2026. a. Vastavalt muudetakse määruse § 23 lõike 10 ja § 24 lõike 3 sissejuhatavaid lauseosi, mis viitavad töötuskindlustuse seaduse sätetele. Samuti muudetakse § 24 lõikes 10 tasemeõppes osalemise toetuse suuruse arvutamise aluseid (muudatus ei mõjuta toetuse suurust), kuna TKindLS-i muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega muudetakse ka tööturumeetmete seadust ning töötutoetuse sätteid tunnistatakse kehtetuks.

Samuti on eelnõu seotud täiskasvanute koolituse seaduse (TäKS)² muudatustega, mis jõustusid 1. aprillil 2025. a, ning Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega (õppimiskohustuse kehtestamine), mis jõustuvad 1. septembril 2025. a. Vastavalt on täpsustatud täienduskoolitusasutusega seonduvaid tingimusi § 23 lõikes 17 ja § 26 lõikes 10. Kõnealuste TäKS muudatustega kooskõlas sisaldavad määruse § 23 lõikes 2 nimetatud täiendkoolitused ka mikrokvalifikatsiooniõpet. Paragrahvides 23 ja 24 on asendatud seoses õppimiskohustusliku vanuse tõusuga arv 16 arvuga 18. Seoses õppimiskohustusliku vanuse tõusuga on muudetud ka tööturumeetmete seadust ning töötuna arvele saab alates 1. septembrist 2025. a võtta alates 18. eluaastast või noorema, kui õppimiskohustus on täidetud. Seega saavad õppimiskohustusliku vanuse tõstmise jõustudes alla 18-aastased noored, kellel ei ole õppimiskohustus täidetud, töötukassa kaudu edaspidi teenuseid, mis ei sõltu töötuna arvel olemisest, ehk teavitamist tööturu olukorrast ning tööturuteenustest ja -toetustest, töövahendust, karjääriinfo vahendust, karjäärinõustamist, töökesket nõustamist ja oskuste arendamise seminare. Lisaks saavad endiselt ka 16-17-aastased tervisest tuleneva takistusega noored muu isikuna individuaalseid lahendusi ning kui nad õpivad, ka tööalase rehabilitatsiooni teenust. Erinevalt tööturukoolitusest ja tasemeõppes osalemise toetusest, kus teenusetingimustes sisaldub vanus, ei tingi need muudatused muudatusi tööhõiveprogrammis.

Eelnõu on seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses, kuid uusi kogutavaid andmeid eelnõuga ei lisandu.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist. Paragrahv 1 sätestab määrusesse tehtavad muudatused, paragrahv 2 muudatuste jõustumise ajad.

Eelnõu § 1 punktiga 1 asendatakse määruse § 1 lõike 2 punktis 2 meetme number „21.4.3.4“ numbriga „21.4.3.1“, kuna meetme numbrit muudeti Vabariigi Valitsuse korraldusega

¹ RT I, 03.06.2025, 5. [Töötuskindlustuse seadus–Riigi Teataja](#)

² RT I, 30.01.2025, 2. [Täiskasvanute koolituse seadus–Riigi Teataja](#)

„Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja kinnitamine“³ (edaspidi *meetmete nimekiri*).

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse määruse § 3 lõike 2 punktis 3 sätestatud 2026. a tööhõiveprogrammi maksimaalset eelarvet, vähendades seda 89,8 miljonilt 73,5 miljonile eurole. Kokkuvõtte on tingitud teenusetingimuste muudatustest. Kõige suurem vähenemine tuleneb sellest, et alates 2026. a ei paku Eesti Töötukassa (*töötukassa*) enam töötavatele inimestele eesti keele koolitust. Koolitusvaldkondade piiramise tõttu on töötute tööturukoolituse kasutamine ka vähenenud. Tasemeõppe toetust ei maksta enam juuli ja augusti eest.

Eelnõu § 1 punktiga 3 täiendatakse määruse § 3 lõiget 2 punktidega 4–6, määraes tööhõiveprogrammi rahalised mahud aastateks 2027–2029. Täiendus on vajalik, kuna kehtiv tööhõiveprogramm sisaldab rahalisi mahtusid aastateks 2024–2026 ja tööhõiveprogrammi § 3 lõige 4 sätestab, et tööhõiveprogrammi rahaline maht aastateks 2027–2029 kinnitatakse hiljemalt 31. detsembriks 2025. a. Vastavates punktides sätestatud tööhõiveprogrammi aastased maksimumeelarved sisaldavad nii tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitali kui ka ESF+ toetust ja riikliku kaasfinantseerimise vahendeid.

Eelnõu § 1 punktidega 4 ja 5 muudetakse määruse § 3 lõike 5 punktides 1 ja 2 sätestatud ESF+ toetuse ja riikliku kaasfinantseerimise rahalisi mahtusid aastateks 2024–2029. Kokku suureneb välisvahenditega seotud eelarve osa (ESF+ ja RKF) 5,98 miljoni euro võrra. ESF+ muudetud eelarve on vastavalt 21,8 miljonit eurot varasema 17,6 miljoni asemel ning riiklik kaasfinantseering (edaspidi RKF) 9,4 miljonit eurot varasema 7,6 miljoni asemel. Seejuures suureneb meetme 21.4.2.3 eelarve 8,2 mln eurot (ESF+ ja RKF kokku), sh ESF+ 5,74 mln eurot ning väheneb meetme 21.4.3.1 eelarve 2,1 mln euro võrra (ESF+ ja RKF kokku), sh ESF+ 1,48 mln euro võrra. Lisavahendid suunatakse tervisest tuleneva takistusega inimeste tööalase rehabilitatsiooni ning noorte karjääriinfo vahendamise teenustesse. Samas vähendatakse oodatust väiksema nõudluse tõttu pikaajalise haiguslehe alusel töötajatele pakutava tööalase rehabilitatsiooni teenuseks kavandatud kulu.

Eelnõu § 1 punktiga 6 muudetakse määruse § 4 lõike 1 punktis 3 väljundnäitaja „tööturuteenusel osalenute arv“ sihtmääraks aastaks 2026, vähendades seda 159 530 osalejalt 154 245 osalejani. Muudatus on seotud teenusetingimuste muudatusega. Kõige suurem vähenemine tuleneb sellest, et alates 2026. a ei paku töötukassa enam töötavatele inimestele eesti keele koolitust koolituskaardiga.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse määruse § 4 lõiget 1 tööhõiveprogrammi väljundnäitajatega aastateks 2027–2029. Kehtiv tööhõiveprogramm sisaldab väljundnäitajaid aastani 2026. Vastavalt § 4 lõikele 6 tuleb tööhõiveprogrammi väljund- ja tulemusnäitajad aastateks 2027–2029 kinnitada hiljemalt 2025. a lõpuks.

Eelnõu § 1 punktidega 8 pikendatakse määruse § 4 lõigetes 3, 4 ja 5 tööhõiveprogrammi tulemusnäitajate kehtivust programmi lõpuni, s.o kuni aastani 2029.

Eelnõu § 1 punktidega 9–12 muudetakse §-s 7 tööturuteenuste loetelusid ning täpsustatakse, mis teenused kuuluvad milliste tööturumeetmete alla. Paragrahvi 7 lõikes 5 tunnistatakse kehtetuks punkt 2, mille tulemusena jäetakse meetme „töökeskne nõustamine“ teenuste loetelust välja teenus „tööklubi“. Paragrahvi 7 lõikes 8 tunnistatakse kehtetuks punkt 1, mille

³ [Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide meetmete nimekirja kinnitamine–Riigi Teataja](#)

tulemusena jäetakse meetme „töövalmiduse toetamine“ teenuste loetelust välja teenus „töõharjutus“. Tööklubi ja töõharjutuse teenus jäetakse määrusest välja, kuna teenuste osutamine lõpetatakse seisuga 31. detsember 2025. a. Paragrahvi 7 lõike 9 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks ning teenus „toetatud töölerakendamine“ viiakse „töõvõime toetamise“ meetme alt § 7 lõikes 8 sätestatud meetme „töövalmiduse toetamine“ alla, kehtestades selle § 7 lõike 8 punktina 5. Muudatus on vajalik, sest meetme sihtrühm laieneb ega piirdu edaspidi vaid tervisest tuleneva takistusega inimestega. Toetatud töölerakendamise teenuse sisu ei muutu. Täpsemad sisulised selgitused tööklubi ja töõharjutuse teenuste lõpetamise kohta on käesoleva seletuskirja selgitustes eelnõu § 1 punktide 27 ja 45 kohta. Toetatud töölerakendamise teenuse sihtrühma laiendamine tuleneb vajadusest pakkuda haavatavatele sihtrühmadele intensiivset ja terviklikku teenust töövalmiduse suurendamiseks, tööle asumiseks ja tööl püsimiseks.

Eelnõu § 1 punktidega 13 ja 14 muudetakse töötutele osutatavate teenuste loetelusid. Määruse § 9 lõige 2 sätestab, milliseid teenuseid osutatakse töötule. Muudatusega jäetakse § 9 lõikest 2 välja punktid 2 ja 9, kuna tööklubi ja töõharjutuse teenuseid alates 1. jaanuarist 2026. a ei osutata. Samas täiendatakse määruse § 9 lõiget 2 punktiga 11¹, kuna toetatud töölerakendamise teenuse sihtrühm laieneb ja edaspidi võivad seda teenust saada ka töötud, kellel ei ole tervisest tulenevat takistust.

Eelnõu § 1 punktiga 15 muudetakse määruse § 9 lõikes 3 loetelu, milliseid teenuseid ei osutata õppivale töötule. Muudatusega eemaldatakse loetelust töõharjutus, kuna töõharjutuse teenust enam edaspidi töötukassa ei osuta ühelegi sihtrühmale. Samas lisatakse õppivale töötule mitteosutatavate teenuste loetellu toetatud töölerakendamine. Toetatud töölerakendamise mudel sisaldab tööpraktikat ja palgatoetust, mida ei osutata õppivale töötule, mistõttu pole asjakohane õppivale töötule toetatud töölerakendamise teenust osutada. Tuginetakse ka asjaolule, et toetatud töölerakendamise teenuse sisust lähtudes ei ole enamjaolt inimesel võimalik osaleda samal ajal täies mahus nii teenusel kui ka õppida.

Eelnõu § 1 punktiga 16 tunnistatakse kehtetuks määruse § 9 lõike 4 punkt 6, kuna toetatud töölerakendamise teenust võidakse edaspidi osutada töötutele vastavalt vajadusele, sõltumata sellest, kas neil on tervisest tulenev takistus. Vastav lõige sätestab just need teenused, mis on suunatud spetsiifiliselt tervisest tuleneva takistusega inimestele.

Eelnõu § 1 punktiga 17 tunnistatakse kehtetuks määruse § 9 lõige 5, kuna sama paragrahvi eelnevatest lõigetest selgub, millistele teenustele on töötutel õigus, ning lõikes 3 on täpsustatud, milliseid teenuseid ei saa õppiv töötule. Muud töötutele osutatavad teenused on kättesaadavad ka õppivale töötule ja seega ei ole see säte vajalik.

Eelnõu § 1 punktiga 18 tunnistatakse kehtetuks määruse § 9 lõike 6 punkt 2, kuna töötukassa ei osuta edaspidi tööklubi teenust, sh ei osutata seda töõtjatele.

Eelnõu § 1 punktiga 19 muudetakse määruse § 9 lõike 10 sõnastust, kuna tööklubi teenust edaspidi ei osutata. Loetelu enam vaja ei ole, vaid piisab ühest lausest, mis ütleb, et lisaks sama paragrahvi lõikes 1 sätestatule osutatakse muule isikule töökeskse nõustamise teenust.

Eelnõu § 1 punktiga 20 tunnistatakse kehtetuks määruse § 10 lõike 1 punkt 3 seoses töõharjutuse teenuse osutamise lõpetamisega. Vastav lõige reguleerib, millistel teenustel osalemise puhul makstakse töötule tööturutoetusena stipendiumi.

Eelnõu § 1 punktiga 21 tunnistatakse seoses töõharjutuse ja tööklubi teenuste osutamise lõpetamisega kehtetuks määruse § 10 lõike 2 punktid 3 ja 8. Vastav lõige reguleerib, millistel teenustel osalemise korral makstakse töötule tööturutoetusena sõidu- ja majutustoetust.

Eelnõu § 1 punktiga 22 jäetakse seoses tööharjutuse teenuse osutamise lõpetamisega määruse § 11 lõike 1 punktist 1 välja õigus jätkata tööharjutuse teenusega.

Eelnõu § 1 punktiga 23 täiendatakse määruse § 12 lõiget 5 selliselt, et tööturuteenuseid võib muu hulgas osutada korduvate kohtumistena. Muudatus on vajalik, et oleks arusaadavalt sätestatud, et erinevate teenuste raames võivad toimuda nii ühekordsed kui ka korduvad kohtumised ja seda lõikes 5 nimetatud viisidel.

Eelnõu § 1 punktiga 24 tunnistatakse kehtetuks määruse § 13 lõike 1 punktid 1 ja 6, kuna edaspidi ei ole vaja teenuseosutajalt või tööandjalt tööklubi ja tööharjutuse teenusel osalemise andmeid koguda, kuna teenuste osutamine lõpetatakse.

Eelnõu § 1 punktiga 25 tunnistatakse kehtetuks määruse § 14 lõike 2 punktid 2 ja 8 ehk töötukassa infosüsteemi kaudu ei ole tööklubi ja tööharjutuse teenuse lõppedes enam vajadust vahetada töötukassa ja teenuseosutaja või tööandja vahel infot nende teenuste kohta.

Eelnõu § 1 punktiga 26 täiendatakse määruse § 19 lõigetega 4, 5 ja 6. Lõige 4 sätestab, et karjääriinfo vahendamise teenuse raames võib korraldada tööandjate või haridusasutuste külastusi või töövarjupäevasid. Ettevõtete ja haridusasutuste vaheline koostöö on oluline õpilaste karjäärivalikute toetamisel ning aitab tagada nende teadlikku ja sihipärast sisenemist tööturule.

Töövarjupäevade, haridusasutuste ning tööandjate külastuste eesmärk on süvendada õpilaste arusaama eri ametite tööülesannetest ja töökorraldusest, pakkudes neile vahetut kogemust tööelust ning toetades nende karjäärialast arengut. Töövarjupäev võimaldab õpilasel kirjeldada vaadeldud ametikoha tööülesandeid, analüüsida vajalikke oskusi ja isikuomadusi ning seostada omandatud teadmisi ja oskusi oma õpingutega, mis aitab suunata neid tegema teadlikumaid karjäärivalikuid. Kõnealuse meetmega tagatakse õpilastele võimalus omandada praktilisi teadmisi ja kogemusi, mis toetavad nende teadlike karjääri- ja õppevalikute tegemist ning valmistavad neid paremini ette tööturule sisenemiseks. Kõikides tegevustes tuleb vajadusel tagada ligipääsetavus erivajadusega õpilastele.

Lõige 5 sätestab, mis tegevusi täpsemalt tööandjate ja haridusasutuste külastustel ja töövarjupäeval toetatakse. Tegevused võivad sisaldada ka sihtrühma toitlustust ja transporti ning kaasata võib spetsialiste või eksperte. § 46 lõikes 1 hõlmatud tegevustena toetatakse töövarjupäevade tutvustamist ning teavitustegevusi. Töötatakse välja juhendmaterjal tööandjatele töövarjupäevade ja ettevõttekülastuste korraldamiseks (sealhulgas kuidas, mida ja kui palju noortele rääkida, mis meetodeid kasutada), samuti juhendmaterjal karjäärispetsialistile ja õpetajale, kuidas ettevõttekülastuste ja töövarjupäevade külastusi kokku võtta. Samuti on hõlmatud digilahendus töövarjupäevade ja ettevõttekülastuste kuvamiseks veebis.

Lõige 6 annab võimaluse sõlmida tööandjate või haridusasutuste külastuste ning töövarjupäevadega seotud tegevuste elluviimiseks haldusleping. Töövarjupäevade ning tööandjate külastuste korraldamisele võib kaasata teenuseosutaja, kes töötab välja vajalikke lahendusi, digilahendusi ja materjale ning arendab töövarjupäevade korraldamiseks sobiva keskkonna. Teenuseosutaja leitakse riigihangete seaduses toodud põhimõtteid järgides.

Eelnõu § 1 punktiga 27 tunnistatakse kehtetuks määruse § 22, milles on sätestatud tööklubi teenusega seonduv. Kuna tööklubi teenuse osutamine lõpetatakse 31. detsembril 2025. a, tuleb ka vastav säte kehtetuks tunnistada. Teenuse osutamise lõpetamise eesmärk on ühendada dubleerivad ja sarnase eesmärgiga teenused, et edaspidi pakkuda inimestele vajaduspõhist

sekkumist ühtse tervikteenusena. Oma formaadilt kattub tööklubi karjääriteenuste raames pakutavate grupiteenustega. Seega katab tööklubi olulised elemendid edaspidi karjäärinõustamine ja karjääriinfo vahendamine grupis. Teenuse grupinõustamisena osutamise võimaluse annab § 12 lõige 5. Tegemist on eelkõige esmase tööturuteenusega toetamaks inimesi tööle liikumise või töö vahetamise varajases etapis, kuid teenust on pakutud ka erinevate takistustega pikaajalistele töötutele, kelle tööle liikumist toetavad tõhusamalt pikemaajalised ja mitmekülgsed tuge pakkuvad tööturuteenused (nt toetatud töölerakendamine, tööalane rehabilitatsioon). Väiksema toevajadusega inimene saab edaspidi kasutada karjääriteenuse grupinõustamise teenuseid (sh tööotsingu töötube) ning suurema toevajadusega inimene vastavalt toetatud töölerakendamise või ka tööalase rehabilitatsiooni teenust.

Eelnõu § 1 punktiga 28 muudetakse määruse § 23 lõike 9 sõnastust. Sättes nimetatakse sihtrühmad, kellele võimaldatakse eesti keele koolitust, mis valmistab ette eesti keele tasemeeksami või A1-taseme saavutamiseks. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktiga 31, mille tulemusel ei võimaldata töötajatele enam eesti keele koolitust. Töötutega samadel tingimustel võimaldatakse töötajale eesti keele koolitust vaid juhul, kui tegemist on koondamisteatega töötajaga, kinnipeetava töötajaga, või kinnipeetava või pensioniealise muu isikuga.

Eelnõu § 1 punktiga 29 asendatakse määruse § 23 lõikes 10 tekstiosa „§ 6 lõike 5“ tekstiosaga „§ 6² lõigete 1 ja 3“. Muudatus on seotud alates 1. jaanuarist 2026. a jõustuvate töötuskindlustuse seaduse muudatusega⁴, mis tingivad vajaduse muuta viiteid seaduse sätetele.

Eelnõu § 1 punktiga 30 asendatakse määruse § 23 lõike 10 punktides 1 ja 3–4 tekstiosa „16-aastane“ tekstiosaga „18-aastane“, viies sellega määruse sätteid kooskõlla Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (õppimiskohustuse kehtestamine)⁵ tehtud muudatustega, mis jõustuvad 1. septembril 2025. a ja millega tõstetakse õppimiskohustuslik iga 18. eluaastani. Sellega kooskõlas tõstetakse ka töötukassa teenusele sisenemise alustamise vanus seniselt 16. eluaastalt 18. eluaastale. Õppimiskohustusliku ea tõusuga seoses ei võeta alates 1. septembrist 2025. a enam töötuna arvele alla 18-aastaseid inimesi, kellel on täitmata õppimiskohustus. Seega ei osutata ka töötavatele inimestele suunatud teenuseid enam alla 18-aastastele inimestele, kuna õppimiskohustuslikus vanuses inimesed on toetatud haridussüsteemis.

Eelnõu § 1 punktiga 31 tunnistatakse kehtetuks määruse § 23 lõike 10 punkt 5. Säte tunnistatakse kehtetuks, kuna edaspidi ei toetata tööturukoolituse raames töötaja eesti keele õpet (vt ka eelnõu punkt 33). Muudatus on tingitud vajadusest vähendada täiskasvanutele täiendusõppena eesti keele pakkimisel asutustevahelist dubleerimist, kasutada riigi vahendeid eesti keele õppele sihitatumalt ja säästlikumalt. Muudatus on tingitud ka muutustest eesti keele õppe tasuta kättesaadavuses: võrreldes varasemaga pakuvad enam tasuta eesti keele õppe võimalusi samadele sihtrühmadele nii Kultuuriministeerium (eelkõige uussisserändajatele, kes viimastel aastatel on moodustanud u 45% töötajate eesti keele õppe saajatest) kui ka Haridus- ja Teadusministeerium (haridustöötajatele, kes viimastel aastatel on moodustanud 7–9% töötajate eesti keele õppe saajatest). Muudatusega säilitatakse tööandjale võimalus taotleda töötukassalt koolitustoetust oma töötajate eesti keele oskuse arendamiseks (vt § 26 lõige 3). Seega on töötajatel tööturu vajadusest tulenevat eesti keele õpet edaspidi võimalik saada tööandja koolitustoetuse kaudu, mis tagab parema seose tööturu vajadusega, tööandja osaluse ning suurema paindlikkuse, et töötamist ja keeleõpet ühitada. Samuti säilib võimalus töötukassa toel eesti keelt õppida töötuna registreeritud inimesel, koondamisteatega töötajal ja

⁵ RT I, 01.07.2025, 3. [Eesti Vabariigi haridusseadus–Riigi Teataja](#)

kinnipeetaval töötajal, kes saavad ka muid tööturukoolitusi samadel tingimustel töötutega. Seega jätkatakse piiratud ressursside tingimustes eesti keele õppe pakkumist tööturuteenusena tööturu mõttes prioriteetsetele sihtrühmadele, kelleks on töötud, lisaks toetatakse tööandja osalusel töötajaid.

Eelnõu § 1 punktiga 32 muudetakse määruse § 23 lõike 12 esimese lause sõnastust. Muudatus on seotud eelnõu § 1 punktis 33 tehtava muudatusega, millega tunnistatakse kehtetuks määruse § 23 lõike 10 punkt 5. Eeltoodust tulenevalt tuleb ka määruse § 23 lõikes 12 sätestatud loetelust eemaldada punkt 5.

Eelnõu § 1 punktiga 33 tunnistatakse kehtetuks määruse § 23 lõige 16, mis täpsustab töötajatele eesti keele koolituse pakkumise tingimusi, kooskõlas sama paragrahvi lõike 10 punktiga 5, millega lõpetatakse töötajale eesti keele koolituse.

Eelnõu § 1 punktiga 34 muudetakse määruse § 23 lõike 17 sõnastust, viies määruse terminid kooskõlla 1. aprillil 2025. a jõustunud TäKS-i regulatsiooniga. TäKS-iga kooskõlas asendatakse seni kasutusel olnud „koolitaja” termin uue terminiga „täienduskoolitusasutus”. Sellega seoses kohandatakse sätte sõnastust tervikuna, tuues selgemini esile olukorrad, kus tööturukoolitust koolituskaardi alusel ei võimaldata võimaliku huvide konflikti tõttu, sest koolituse taotleja ja täienduskoolitusasutus on omavahel seotud. Sõnastusse on lisatud, et juhtimis- või kontrollorgani liikmena käsitletakse isikut tulumaksuseaduse § 9 tähenduses.

Eelnõu § 1 punktiga 35 muudetakse määruse § 24 lõike 2 teise lause sõnastust, et viia see kooskõlla Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega (õppimiskohustuse kehtestamine) tehtava muudatusega, millega asendatakse „kutsevaliku õppekava” „ettevalmistava õppe õppekavaga”.

Eelnõu § 1 punktiga 36 muudetakse määruse § 24 lõike 3 sissejuhatavat lauseosa. Muudatusega viiakse eelnõu kooskõlla Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega (õppimiskohustuse kehtestamine) tehtava muudatusega, millega tõstetakse õppimiskohustuslik iga 18. eluaastani ning millega kooskõlas tõstetakse ka töötukassa teenusega alustamise vanus 16. eluaastalt 18. eluaastale (vt rohkem eelnõu § 1 punktis 30). Samuti muudetakse viiteid töötuskindlustuse seadusele seoses töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega tehtud ja 1. jaanuaril 2026. a jõustuvate muudatustega, mis tingivad vajaduse muuta viiteid seaduse sätetele.

Eelnõu § 1 punktiga 37 muudetakse määruse § 24 lõike 3 punkti 6 sõnastust, ühtlustades sõnastuse sama lõike teiste punktide sõnastusega, jättes sättest välja viite vanusele, kuna vanus, mis kehtival kujul ei vasta Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega (õppimiskohustuse kehtestamine) tehtava muudatusega, millega tõstetakse õppimiskohustuslik iga 18. eluaastani, on toodud § 24 lõike 3 sissejuhatavas lauseosas.

Eelnõu § 1 punktiga 38 muudetakse määruse § 24 lõike 10 sõnastust. Senises regulatsioonis kasutatud riigieelarvega kehtestatud töötutoetuse 31-kordne päevamäär asendatakse 50 protsendiga kuu töötasu alammäärast, mis on kehtestatud eelarveaastale eelnenud aasta 1. juulil kehtinud töölepingu seaduse (TLS) § 29 lõike 5 alusel. Muudatus on tingitud töötuskindlustuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seadusega tehtavatest muudatustest (tööturumeetmete seaduses (TöMS) tunnistatakse kehtetuks töötutoetuse sätted), mis jõustuvad 1. jaanuaril 2026. a. Muudatuste jõustumise järel lõpetatakse töötutoetuse maksmine ning seega ei kehtestata riigieelarvega enam selle 31-kordset päevamäära. Kuna

töötutoetuse 31-kordne päevamäär ning 50 protsenti kuu töötasu alammäärast, mis on kehtestatud eelarveaastale eelnenud aasta 1. juulil kehtinud töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel, on sisuliselt samaväärsed (vastavalt TöMS § 23 lõikele 1 ei või päevamäära 31-kordne korutus olla väiksem kui 50 protsenti kuu töötasu alammäärast, mis on kehtestatud eelarveaastale eelnenud aasta 1. juulil kehtinud töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel), muudetakse määruses toetuse maksmise alust. Muudatus ei mõjuta seega ühes kuus makstava tasemeõppes osalemise toetuse suurust.

Eelnõu § 1 punktiga 39 täiendatakse määruse § 24 lõike 11 sõnastust, sätestades edaspidi tasemeõppes osalemise toetuse mittemaksmise juuli- ja augustikuu eest. Tasemeõppes osalemise toetus on mõeldud õppimisega kaasnevate kulude katmiseks, suvekuudel õpet üldjuhul ei toimu ja õppega seotud kulusid ei ole. Õppetootuste ja õppelaenu seaduse (ÕÕS) § 4 lõike kohaselt koosneb õppeaasta kümnest õppekuust ja kestab 1. septembrist 30. juunini, kõrg- ja kutsekoolid õppetootust suvekuude eest ei maksa. ÕÕS § 5 lõigete 7, 7² ja 7⁴ alusel saavad nii kutse- kui ka kõrgkoolis õppijad taotleda õppetootust viieks õppekuuks kaks korda õppeaastas – septembris (septembriks, oktoobriks, novembriks, detsembriks ja jaanuariks) ja veebruaris (veebruariks, märtsiks, aprilliks, maiks ja juuniks). Esimese aasta õpilane saab taotleda üks kord aastas – veebruaris (veebruariks, märtsiks, aprilliks, maiks ja juuniks). Seega on koolides õppeaasta pikkus ja kuud ning toetuse taotlemise võimalus seaduse alusel määratud. Sarnaselt eelnimetatule käsitletakse edaspidi ka tasemeõppes osalemise toetuse puhul õppeperioodina ÕÕS-is nimetatud perioodi ning toetust ei maksta enam suvekuude (juuli- ja augustikuu) eest, mil õppetööd ei toimu. Muudatuse aitab tagada tasemeõppes osalemise toetuse ja ÕÕS alusel toetust saavate õppijate võrdset kohtlemist toetuse maksmisel.

Eelnõu § 1 punktiga 40 täiendatakse määruse § 26 lõike 3 punkti 3 sõnastust, täpsustades, et koolitustoetuse kaudu toetatakse osalemist nendel eesti keele täienduskoolitustel, mille eesmärk on valmistada õppija ette tasemeeksamik. Erinevalt varem kehtinud sättest seab säte koolitusele täpsemad ootused ja kriteeriumid ning muudatuse tulemusel ei rahastata enam neid koolitusi, mille eesmärk on lihtsalt arendada inimese eesti keele oskust.

Eelnõu § 1 punktiga 41 täiendatakse määruse § 26 lõike 6 punkti 3 sõnastust vastavalt uuendatud TäKS-ile. TäKS § 9 lõike 2 sõnastuse muutmisega määratleti seaduses „õpiväljundi“ termin: õpiväljund on õppimise tulemusel omandatavad teadmised ja oskused. Et viia tööhõiveprogramm kooskõlla TäKS-iga, tuleb seni kehtinud sätet täiendada, rõhutades, et lisaks omandatavatele oskustele on oluline ka teadmiste omandamine koolitustoetuse kaudu.

Eelnõu § 1 punktiga 42 muudetakse määruse § 26 lõike 10 sõnastust vastavalt uuendatud TäKS-ile ning sätestatakse „koolitusasutuse“ termin, mida kasutatakse järgnevatel koolitustoetuse sätetes. Määruse tähenduses on „koolitusasutus“ täienduskoolitusasutus või täiskasvanute koolituse seaduse § 15 lõikes 4 nimetatud juhul muu täienduskoolituse pakkuja, kes korraldab koolitust. Samuti täpsustatakse, et koolitustoetuse kaudu võimaldatakse eesti keele koolitust edaspidi vaid tasemeeksamik ettevalmistamise eesmärgil. Võrreldes kehtiva sättega on koolituse saamine piiratud keeletaseme saavutamiseks mõeldud koolitustega, välja on jäetud nt suhtluskeele arendamise koolitused ning A1-taseme koolitused (mille tasemeeksamit ei korraldata). Samuti sätestatakse nõue, et täienduskoolitusasutusel peab olema tegevusluba vastaval keeleoskustasemel eesti keele täienduskoolituse läbiviimiseks. Koolituse läbiviimise tegevusloa olemasolu asjaomasel keeleoskustasemel on vajalik tagamaks koolituse kvaliteeti.

Eelnõu § 1 punktiga 43 muudetakse määruse § 26 lõike 16 punktide 1 ja 2 sõnastust tulenevalt „koolitusasutuse“ termini lisamisest § 26 lõikesse 10. Sõna „koolitaja“ asendatakse sõnaga „koolitusasutus“.

Eelnõu § 1 punktiga 44 muudetakse määruse § 26 lõike 17 sõnastust. Muudatusega sõnastatakse säte selgemalt ning lisatakse kohaliku omavalitsuse üksuse ametiasutuse ja hallatava asutuse seosed, kuna koolitustoetust võib taotleda eraõiguslik juriidiline isik, füüsilisest isikust ettevõtja tööandjana, aga ka kohaliku omavalitsuse üksuse asutus. Lisaks on täpsustatud § 26 lõike 10 uuendamisest tingitud termineid. Sõna „koolitaja“ asemel kasutatakse „koolitusasutus“, kui peetakse silmas ettevõtjat, ja „lektor“, kui peetakse silmas inimest. Täpsustatud on, et töötukassal on õigus koolitustoetuse andmisest keelduda või otsus kehtetuks tunnistada lõikes 17 sätestatud tingimustel. Seejuures juhul, kui selguvad punktides 1–3 toodud seosed. Sõnastus on lisatud, et juhtimis- või kontrollorgani liikmena käsitletakse isikut tulumaksuseaduse § 9 tähenduses.

Eelnõu § 1 punktiga 45 tunnistatakse kehtetuks määruse § 31, kuna tööharjutuse teenuse osutamine lõpetatakse seisuga 31. detsember 2025. a. Teenuse osutamine lõpetatakse eesmärgiga ühendada dubleerivad ja sarnase eesmärgiga teenused ning pakkuda edaspidi inimestele vajaduspõhist sekkumist ühe tervikteenusena. Olemuselt dubleerivad tööharjutuse teenuse komponendid töövalmidust ning töövõimet toetavad tegevused toetatud töölerakendamise teenuse raames pakutavat tuge. Määruse muudatusega (vt täiendavalt eelnõu § 1 punkt 48) tehakse toetatud töölerakendamise teenus kättesaadavaks ka senisele tööharjutuse sihtrühmale, mistõttu ei ole dubleerivate elementidega osateenuse osutamine mõistlik ning teenuse osutamine lõpetatakse.

Eelnõu § 1 punktiga 46 muudetakse § 32 lõiget 2 ning sätestatakse, et edaspidi hõlmavad nõustamisteenused psühholoogilist ja võlanõustamist. Sõltuvusnõustamine lõpetatakse seisuga 31. detsember 2025. a, kuna sõltuvusprobleemiga inimeste tulemuslik toetamine eeldab mitmekülgsemat ja pikaajalisemat sekkumist, kui seda võimaldab töötukassa pakutav sõltuvusnõustamise teenus. Tervishoid on see, mis peab tagama pikaajalise toetamise ja abi. Töötukassa pakub sõltuvusprobleemiga inimestele tuge töökeskse nõustamise käigus, kui inimesel on välja kujunenud haigusteadlikkus, ta on saanud piisava toe tervishoiusüsteemist ning on valmis tööle asuma.

Eelnõu § 1 punktiga 47 tunnistatakse kehtetuks määruse § 32 lõike 4 punkt 2 lähtuvalt sellest, et sõltuvusnõustamine lõpetatakse.

Eelnõu § 1 punktiga 48 muudetakse määruse § 39 lõikeid 1 ja 3, jättes nende sõnastusest välja viite tervisest tulenevale takistusele. Kui varem osutati toetatud töölerakendamise teenust vaid tervisest tuleneva takistusega inimestele, siis pärast muudatusi osutatakse teenust kõigile, kes vajavad tõhustatud tuge tööturule minekuks, välja arvatud puuduva töövõimega inimestele. Kuna tööharjutuse ja tööklubi teenus lõpetatakse, pakutakse edaspidi toetatud töölerakendamise teenust laiendatud sihtrühmale, sealhulgas neile, kes kuulusid varem tööklubi või tööharjutuse sihtrühma. Toetatud töölerakendamise teenus on tulemuslik suurema toevajadusega inimeste tööle asumise toetamiseks. Teenuse etapid pakuvad süvendatud kujul nii töövalmidust kui ka töövõimet toetavaid komponente, seega teenust laiendatud sihtrühmale pakkudes kaetakse nii senise tööklubi kui ka tööharjutuse pakutud tugi.

Eelnõu § 1 punktiga 49 muudetakse määruse § 39 lõiget 5 ning sätestatakse TöMS § 6 lõikest 9 lähtuvalt, et töötukassa võib toetatud töölerakendamise teenuse osutamiseks sõlmida teenuseosutajaga halduslepingu. See tähendab, et toetatud töölerakendamise teenust võib osutada töötukassa ka ise (nt eeskätt, kui vastavas piirkonnas puuduvad teenuseosutajad vms).

Eelnõu § 1 punktiga 50 täpsustatakse palgatoetuse eesmärgi sõnastust, asendades „tööturule liikumise“ „tööle asumisega“, mis vastab täpsemalt teenusega saavutatavale tulemusele.

Eelnõu § 1 punktidega 51–52 muudetakse palgatoetuse saamise tingimusi, ühtlustades seejuures seni eri sihtrühmadele kohaldatud erinevaid tingimusi. Palgatoetuse kasutaja peab olema töötuna registreeritud, kuid olulise muudatusena arvestatakse palgatoetusele kvalifitseerumiseks tegelikku töötuse kestust varasema registreeritud töötuse kestuse asemel. See on oluline mitteaktiivsete ja heitunud tööta inimeste kiiremaks ja tõhusamaks tööturule aitamiseks. Kvalifitseerumiseks on muudatuse kohaselt kaks võimalust. Esiteks, määruse § 41 lõikes 3 sätestatud sihtrühm, kelleks on töötud, kellel ei esine lisariske, kvalifitseeruvad teenusele tingimusel, et nad on olnud palgatoetusega tööle asumisele eelneva viimase 450 päeva jooksul vähemalt 365 päeva töötanud. Kehtiv nõue pikaajalistele töötute töötuse kestusele on see, et nad on olnud töötuna registreeritud 12 kuud 15 kuu jooksul.

Teiseks, määruse § 41 uues lõikes 3¹ on sätestatud sihtrühm, kelleks on töötud, kellel on lisariske ja kes kvalifitseeruvad teenusele tingimusel, et nad on olnud viimase 225 päeva jooksul 180 päeva töötanud. Lisariskidega rühmadeks on: noored vanuses kuni 29 aastat (kaasa arvatud), töötud vanuses 55+, tervisest tuleneva takistusega töötud ning töötud, kes on töötuna arvele võtmisele eelnenud 12 kuu jooksul vanglast vabanenud. Kehtivate tingimuste kohaselt peab tervisest tuleneva takistusega töötud ja noor vanuses 16–24 aastat olema töötuna arvel olnud järjest vähemalt kuus kuud, vanglast vabanenule töötuna arvel oleku kestuse nõuet seatud ei ole. Muudatusega laieneb noorte sihtrühm: vanusevahemikku pikendatakse 24 aastalt 29 aastani. Vanuserühma on laiendatud, et hõlmata ka praegu eraldi struktuurivahenditest osutatava teenuse „Minu esimene töökoht“ sihtrühma, mille vanusevahemik on 15–29 ja mille osutamine lõpetatakse seoses rahastuse lõppemisega 31. märtsil 2026. a. Samas seoses õppimiskohustusliku ea tõusu ja sellega seoses töötuna arvele võtmise vanuse tõusuga ei ole edaspidi vanuse alampiir 16, vaid 18 aastat. Samuti lisandub uus sihtrühm: 55-aastased või vanemad töötud, kuivõrd nende töölerakendumine on keskmise töötute rakendumisega võrreldes oluliselt väiksem, sh kohati väiksem kui noortel. 55-aastaste ja vanemate töötute töölerakendumise määr erineb 16–54-aastaste töötute töölerakendumise määrast 9,6%.

Määruse § 41 lõikega 3² sätestatakse, mida loetakse tööta olemiseks, mis annab õiguse palgatoetusega tööle rakenduda. Tööta olemiseks loetakse perioodi, kui isik ei olnud hõivatud TõMS § 8 lõike 4 punktides 3–11 ja 13 nimetatud tegevustega, mis üldjuhul välistavad ka töötuna arvele võtmise. Erisusena ei vaadata, kas äriühingu juhatuse liige, prokurist, täis- või usaldusühingut esindama volitatud osanik, välismaa äriühingu filiaali juhataja või mitteresidendi muu püsiva tegevuskoha juht sai tasu ja kas ta vastab töötuskindlustushüvitise saamise tingimustele; ka füüsilisest isikust ettevõtja ja tema ettevõtte tegevuses osaleva abikaasa või registreeritud elukaaslase puhul ei vaadata, kas füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtte tegevus on peatatud või hooajaline tegevus on lõppenud ja kas nad vastavad töötuskindlustushüvitise saamise tingimustele. Uue erisusena võrreldes praeguse olukorraga, mis ei käsitle õppimist töötamisega võrdse ehk palgatoetust välistava tegevusena, loetakse muudatuse kohaselt täiskoormusega või statsionaarses õppes õppimine sätestatud perioodi kestel töötamisega võrdseks ehk palgatoetust välistavaks tingimuseks. Palgatoetusega ei toetata äsja hariduse omandamisega tegelenud inimeste töölerakendamist põhjusel, et eeldatavalt on nende konkurentsivõime tööturul seoses äsja omandatud haridusega piisav, et leida töö ilma, et nende tööandjat rahaliselt toetataks.

Eelnõu § 1 punktiga 53 lisatakse määruse § 41 lõikesse 4 viide sama paragrahvi lõikele 3¹. Muudatus on seotud eelnõukohase määruse § 1 punktis 52 kavandatud muudatusega, millega lisatakse §-le 41 uus lõige 3¹, millega sätestatakse palgatoetuse sihtrühm, kellel on lisariske ja kes kvalifitseeruvad palgatoetuse teenusele seetõttu soodsamatel tingimustel.

Eelnõu § 1 punktiga 54 muudetakse määruse § 41 lõikes 4¹ tingimusi sama tööandja poolt sama inimese korduvalt palgatoetusega tööle võtmiseks. Kehtivas regulatsioonis ei ole see lubatud ning tööandja saab sama inimese tööle võtmiseks palgatoetust taotleda ühe korra. Muudatuse kohaselt võib palgatoetust taotleda korduvalt, kui eelmise palgatoetuse halduslepingu lõppemisest sama tööandja juures on möödunud viis aastat. Muudatus suurendab paindlikkust ning võimaldab teatud aja järel, kui inimene ei ole mõnda aega konkreetse tööandja juures töötanud, uuesti proovida. Viieaastase perioodi kohaldamine tagab, et tööandjal ja töötajal puudub hiljutine töökogemus, mis võimaldaks tööandjal hinnata inimese sobivust tööle, mille olemasolul võiks seda teha ka palgatoetuseta. Samuti võib viie aasta jooksul muutuda inimese olukord selliselt, et varasema töösuhte lõpetamise põhjused (nt tervisega seotud) ei mõjuta enam valmidust tööandja heaks töötada.

Eelnõu § 1 punktiga 55 piiratakse ettevõtte juhtimis- ja kontrollorgani liikme, prokuristi või enamusosaniku võimalust iseenda ettevõttes tööle vormistamiseks palgatoetust kasutada, seades perioodi, kui isik ei tohi olla olnud enamusosanik, prokurist või juhtimis- või kontrollorgani liige. Kehtiva regulatsiooni kohaselt ei tohi töötut, kes on palgatoetuse taotlemise ajal juhtimis- või kontrollorgani liige või enamusosanik, palgatoetusega samasse ettevõtte tööle võtta. Sõnastusse on lisatud, et juhtimis- või kontrollorgani liikmena käsitletakse isikut tulumaksuseaduse § 9 tähenduses. Muudatuse kohaselt kohaldub keeld ka eelnevale 36 kuule. Keelu laiendamine on vajalik, et hoida ära toetuse väärkasutuse juhtumeid, kus inimene võetakse tööle ettevõtte, kus ta on äsja või hiljuti olnud juhtivas rollis. Selline hiljutine seotus ettevõttega on töölevõtmisel pigem konkurentsieelis: inimene tunneb ettevõtte tegevust ja ettevõttel on ülevaade inimese võimetest, mistõttu ei ole palgatoetuse kasutamine värbamiseks asjakohane. 36 kuud ehk kolm aastat on piisavalt pikk periood, et välistada ettevõtte juhtimis- või kontrollorgani liikme rolli teadlik ja tahtlik muutmine pelgalt palgatoetuse saamise eesmärgil. Lõikest jääb välja lause „Samuti ei maksta palgatoetust füüsilisest isikust ettevõtjale tema enda tööle võtmiseks.“, kuna FIE ei saa endaga sõlmida töölepingut ja seega ei ole vajadust vastava lause lisamiseks. TLS § 1 lg 1 alusel teeb töölepingu alusel füüsiline isik (töötaja) teisele isikule (tööandja) tööd, alludes tema juhtimisele ja kontrollile.

Eelnõu § 1 punktiga 56 muudetakse määruse § 41 lõiget 6 ja täpsustatakse halduslepingu sõlmimise tingimusi, sätestades, mis perioodiks haldusleping tööandjaga sõlmitakse. Kehtivas õiguses sõlmitakse tööandjaga haldusleping ning ei ole sätestatud, mis perioodiks leping sõlmitakse.

Eelnõu § 1 punkti 57 muudatus on tehniline: muudetakse sätete ülesehitust. Paragrahvi 41 täiendatakse lõikega 8¹, kus sätestatakse, milliseid tasusid palgatoetuse maksmisel arvesse võetakse: palgatoetust makstakse kalendrikuude eest, millal töötukassa andmekogu andmete kohaselt on inimesele välja makstud tasusid, millelt on kinni peetud töötuskindlustusmaks. Kehtivas regulatsioonis sisaldub see selgitus lõikes 9 koos tingimustega, mitme kuu eest toetust makstakse ja millise perioodi jooksul.

Eelnõu § 1 punktiga 58 muudetakse § 41 lõikeid 9–11. Sätestatakse mitme kuu eest toetust makstakse ja millise perioodi jooksul. Olulise muudatusena makstakse kõigisse palgatoetuse sihtrühmadesse kuulujate tööle võtmisel toetust kuue kuu eest, kuid mitte pikema aja jooksul kui 12 kuud halduslepingu kehtivuse algusest arvates. Tingimused muutuvad tervisest tuleneva takistusega töötaja jaoks, kellele kehtiva regulatsiooni järgi saab palgatoetust maksta pikemalt: tähtajatu töösuhte korral kuni 12 kuu eest 24 kuu jooksul ning tähtajalise töösuhte korral töösuhte poole tähtaja eest, kuid mitte pikema aja eest kui 12 kuud.

Lõikes 10 sätestades toetuse maksmise kestuse erandi tähtajaliselt tööle võtmisel. Tähtajalise töösuhte korral makstakse palgatoetust töösuhte poole tähtaja eest, kuid mitte pikema aja eest kui kuus kuud halduslepingu kehtivuse algusest arvates ning mitte pikema aja jooksul kui 12 kuud halduslepingu kehtivuse algusest arvates. Võrreldes kehtiva regulatsiooniga muutuvad tähtajalise töösuhte korral ka tingimused tervisest tuleneva takistusega töötule, kellel praegu on võimalik toetust saada kuni 12 kuu eest. Nii nagu kehtivas regulatsiooniski, makstakse nii tähtajatu kui ka tähtajalise töösuhte korral palgatoetust deklareeritud töötasu alusel ehk nende kuude eest, mil tööandja on deklareerinud töötaja töötasu, ning hüvitatavat perioodi valida ei saa. Kui tööandja deklareerib töötaja mitme kuu töötasu korraga ühes kalendrikuus, võetakse selliselt deklareeritud töötasud arvesse ühe kalendrikuu palgakuluna ning töötukassa maksab palgatoetust ühe kalendrikuu suuruses. Näiteks kui palgatoetusega tööle võetud inimese töösuhe lõppeb mais ja tööandja deklareerib eelmise kuu (aprilli) ja jooksva kuu (mai) töötasu ühel deklaratsioonil, siis töötukassa andmekogu andmetel makstakse palgatoetust ühe kalendrikuu suuruses.

Lõikes 11 sätestatakse palgatoetuse tagasinõudmise õiguslikud alused. Palgatoetus tuleb tööandjal täies ulatuses tagasi maksta, kui töösuhe lõpetatakse poolte kokkuleppel või tööandja algatusel koondamise või tööandja tegevuse lõppemise tõttu. Palgatoetus nõutakse tagasi täies ulatuses, kui töösuhe lõpetatakse tööandja algatusel enne kuue kuu möödumist töösuhte algusest või alla üheaastase tähtajaga töösuhe lõpetatakse poolte kokkuleppel või tööandja algatusel enne töösuhte poole tähtaja möödumist.

Eelnõu § 1 punktis 59 palgatoetuse osalise tagasimaksmise alused, täiendades määruse §-i 41 lõigetega 12 ja 13. Palgatoetus nõutakse tööandjalt tagasi osaliselt, kui töösuhe lõpetatakse poolte kokkuleppel või tööandja algatusel halduslepingu kehtivuse ajal ning kui tähtajatu töösuhte algusest on möödas üle kuue kuu või alla üheaastase tähtajaga töösuhte algusest on möödas töösuhte pool tähtaega. Palgatoetus tuleb tööandjal osaliselt tagasi maksta, kui töösuhe lõpetatakse poolte kokkuleppel või tööandja algatusel koondamise või tööandja tegevuse lõppemise tõttu. Määruse § 41 lõikes 13 sätestatakse, et osaline tagasinõue arvutatakse tegeliku töötamise perioodi eest ja väljamakstud palgatoetuste alusel. Arvesse võetakse kuni kuus palgatoetuse makset, mis liidetakse. Summa jagatakse halduslepingu perioodi päevade arvuga ning korrutatakse päevade arvuga, mille võrra töötaja töösuhe kestis halduslepingu perioodi päevade arvust vähem. Palgatoetust ei pea tagastama, kui tööleping lõpetatakse töötaja algatusel (TLS § 85 lg 1 ja § 86 lg 1 alusel), samuti kui tööandja ütleb töölepingu üles katseaja jooksul (TLS § 86 lg 1 alusel), erakorraliselt töötajast tuleneval põhjusel (TLS § 88 lg 1 alusel) või majanduslikel põhjustel tööandja pankroti väljakuulutamisel või pankrotimenetluse lõpetamisel, pankrotti välja kuulutamata, raugemise tõttu (TLS § 89 lg 2 p 2). Varem ei ole palgatoetust tööandjalt tagasi nõutud, kui töösuhe lõpetatakse poolte kokkuleppel. Samas ei ole poolte kokkuleppel töösuhte lõpetamise korral selge, kelle algatusega on tegelikult tegu, ning on tulnud ette olukordi, kus töötaja sõnul mõjutas tööandja teda poolte kokkuleppel töösuhet lõpetama. Et vältida võimalikke kuritarvitusi ja arvestades, et tööandja on kaitstud tagasimakse kohustuse eest juhul, kui töötaja ei läbi edukalt katseaga, tööleping lõpetatakse töötajast tuleneval põhjusel või kui tööandjal tekib pankrotiolukord, loetakse edaspidi poolte kokkuleppel töösuhte lõpetamine tagasinõude olukorraks.

Eelnõu § 1 punktiga 60 viiakse määruse § 45 lõike 2 sõnastus kooskõlla sõidu- ja majutustoetuse arvutamise põhimõtete tegeliku praktikaga. Toetuse arvutamisel võetakse alguspunktiks inimese elukoht, kust inimene liigub teenust saama. Kehtiva sätte sõnastuse järgi võetakse toetuse arvutamisel alguspunktiks tööturuteenuse osutamise asukoht. Kuna töötukassa kasutab rakendust Tark Tee võib alguspunkt tulenevalt näiteks ühesuunalistest teedest või muudest liikluskorralduslikest asjaoludest mõjutada arvesse võetava vahemaa pikkust ja seeläbi sõidu- ja majutustoetuse suurust.

Eelnõu § 1 punktidega 61–62 muudetakse määruse § 47 lõikeid 4 ja 8 tulenevalt põllumajandusliku vähese tähtsusega abi määruse (komisjoni määruse (EL) nr 1408/2013) muudatustest, mis jõustusid 16. detsembril 2024. a. Näiteks suurendati komisjoni määruhes vähese tähtsusega abi ülemmäära ettevõtja kohta 25 000 eurolt 50 000 eurole ning ülemmäära arvestatakse edaspidi mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku kohta (varem kolme eelarveaasta kohta). Samuti kohandati riiklikke ülempiire, mille arvutamisel võetakse aluseks liikmesriigi põllumajandustoodangu väärtus.

Eelnõu § 1 punktiga 63 täiendatakse määruse § 48 lõiget 4 punktiga 6, millega lisatakse ESF+ist ja seda võimestavast riiklikust kaasfinantseeringust rahastatava meetme 21.4.2.3 „Kõrge tööhõive taseme saavutamine ja hoidmine” tegevustesse uus tegevus, milleks on § 19 lõikes 4 ja 5 nimetatud karjääriinfo vahendamise teenuse raames korraldatavad tööandjate või haridusasutuste külastused ja töövarjupäevad, sealhulgas koostöös väliste partneritega. Eelnimetatud tegevusi (näiteks lahenduste ja materjalide väljatöötamist, transpordi, ürituste, kampaaniate korraldamist ning teavitustööd) rahastatakse ESF+ist ja seda võimestavast riiklikust kaasfinantseeringust.

Eelnõu § 1 punktiga 64 korrigeeritakse määruse § 48 lõikes 4¹ meetme number 21.4.3.4 vastavalt meetmete nimekirjas tehtud muudatusele numbriks 21.4.3.1.

Eelnõu § 1 punktiga 65 muudetakse määruse § 48 lõikes 5 punktide loetelu, mis panustavad väljundnäitajasse, kuna § 48 lõike 4 punkti 6 on lisatud uus toetatud tegevus. Samuti muudetakse vastavalt lisandunud tegevusele väljundnäitaja sihtmäära, tõstes selle 7 585 osaluskorralt 12 949 osaluskorral. Sellest 2150 moodustab tööandja koolitustoetus ja 10 799 tööalane rehabilitatsioon. Seejuures tööalase rehabilitatsiooni osaluse suurenemine tuleneb tööalase rehabilitatsiooni rahastamise pikendamisest 2027. a lõpuni.

Eelnõu § 1 punktiga 66 kehtestatakse määruse § 48 lõikes 5¹ uus projektispetsiifiline väljundnäitaja „pikaajalise haiguslehe alusel töötajate tööalase rehabilitatsiooni teenuse kasutajate arv“. See on vajalik, kuna varem määruhes olnud „püsiva töövõimekao väljakujunemise ennetamise ja ajutise töövõimetusega inimeste tööhõives püsimise toetussüsteemi kasutajate arv“ on Sotsiaalministeeriumi vastutada olev väljundnäitaja, mille kohta määruse alusel andmeid ei koguta. Meetme tegevused on jagatud Sotsiaalministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vahel ning vastav Sotsiaalministeeriumi näitaja oli määruhes ekslikult. Uue projektispetsiifilise väljundnäitaja sihttase aastaks 2029 on 594 tööalase rehabilitatsiooni teenuse kasutajat.

Eelnõu § 1 punktiga 67 tunnistatakse määruse § 48 lõige 6¹ kehtetuks, kuna tulemusnäitaja „uute osalise ja puuduva töövõimega inimeste osakaal tööealisest rahvastikust“ on kogu töövõimekao ennetamise väljakujunemise süsteemi tulemusnäitaja, mille üle peab arvestust süsteemi eest vastutav Sotsiaalministeerium.

Eelnõu § 1 punktiga 68 lisatakse määruse § 48 uus lõige 8, mis sätestab, et § 48 lõike 4 punktis 4 nimetatud töötaja roheoskuste arendamiseks antava koolitustoetuse raames annab tööandja töötukassale töötukassa poolt määratud ajal ja viisil lõigetes 5 ja 6 nimetatud näitajatesse panustamise arvestamiseks ja tagasiside kogumiseks teenusel osaleva töötaja ees- ja perekonnanime ning isikukoodi. See on vajalik, et oleks selge, et ESF+ mõttes on sihtrühmaks ja lõplikuks kasusaajaks koolitusel osalevad töötajad, mitte tööandjad. Paragrahvi 48 lõike 4 punkt 4 viitab sihtrühmana tööandjatele tööhõiveprogrammi § 9 kohaste õigustatud isikute mõttes, mitte ESF+ tegevuste mõttes.

Eelnõu § 1 punktiga 69 lisatakse määruse § 50 lõikesse 2 uus punkt 6, mis sätestab, et abikõlblikud kulud on uue tegevuse, § 19 lõigetes 4 ja 5 nimetatud karjääriinfo vahendamise teenuse elluviimisega seotud kulud.

Eelnõu § 1 punktidega 70–71 täiendatakse määruse § 57 lõigetega 10–14 ning kehtestatakse rakendussätted seoses määruse muudatustega.

Lõige 10 reguleerib olukorda, kus töötukassa on otsustanud tööturuteenuste osutamise enne kõnesoleva määruse muudatuste jõustumist, ning siis jätkatakse tööturuteenuste osutamist kuni 2025. a 31. detsembrini kehtinud tingimustel ja korras. Töötukassa on tööturumeetmete seaduse või tööhõiveprogrammi alusel otsustanud tööturuteenuste osutamise, kui on tehtud otsus teenuse võimaldamise kohta, sõlmitud haldusleping, teenuse saamine on kokku lepitud tegevuskavas või on töötukassa väljastanud kinnituskirja teenuse rahastamise kohta. Säte tagab, et inimesed saaksid teenusel lõpuni osaleda enne määruse muudatust kehtinud tingimustel. See on vajalik, kuna osadel teenustel muutuvad tingimused rangemaks ja on oluline, et inimesed saaksid teenusel osaleda varem kehtinud soodsamatel tingimustel.

Lõige 11 sätestab, et § 24 lõike 11 2026. a 1. jaanuarist jõustuvat redaktsiooni kohaldatakse ka inimeste suhtes, kellele määrati tasemeõppes osalemise toetus enne 2026. a 1. jaanuari. Säte on oluline, kuna tegemist on väga pika teenusega ehk tasemeõppe toetust makstakse kogu õpingute nominaalaja vältel. Erisust tehes veniks erisuse aeg väga pikaks ja oleks infosüsteemide arenduse mõttes kulukam. Kuigi sättel on tagasiulatuv mõju, siis sellega ei kahjustata ebaproportsionaalselt juba tasemeõppes osalemise toetust saavate inimeste õiguspärast ootust. Tasemeõppes osalemise toetust makstakse eesmärgiga toetada inimese õpinguid ajal, mil toimub reaalne õppetöö. Juulis ja augustis õppetööd ei toimu, mistõttu ei saa inimesel olla õigustatud ootust, et talle makstakse toetust ajal, mil ta õppetöös ei osale.

Lõige 12 reguleerib olukorda, kus tööandja taotles koolitustoetust töötaja eesti keele oskuse arendamiseks koolitusel, mis ei ole tasemeeksamik eettevalmistav eesti keele koolitus, enne kõnesoleva määruse muudatuste jõustumist, kuid töötukassa ei ole 31. detsembri 2025. a seisuga veel otsustanud, kas maksta tööandjale koolitustoetust või mitte. Sellisel juhul otsustab töötukassa koolitustoetuse maksmise kuni 2025. a 31. detsembrini kehtinud tingimustel ja korras ning tööandjale võimaldatakse ka suhtluskeele arendamise eesti keele koolitusi ning A1-taseme koolitusi (mille tasemeeksamit ei korraldata).

Lõige 13 täpsustab § 41 lõikes 4¹ sätestatud viie aasta pikkust palgatoetuse saamise piirangut ning seda kohaldatakse ka tööandjale, kes on sama töötaja eest palgatoetust saanud enne 2026. a 1. juulit. Vastasel korral tekib olukord, kus osa tööandjaid ei saaks palgatoetust enam uuesti taotleda.

Lõige 14 reguleerib olukorda, kus tööandja taotles palgatoetust enne kõnesoleva määruse muudatuste jõustumist, kuid töötukassa ei ole 30. juuni 2026. a seisuga veel otsustanud, kas maksta tööandjale palgatoetust või mitte. Sellisel juhul otsustab töötukassa palgatoetuse maksmise kuni 2026. a 30. juunini kehtinud tingimustel ja korras. Tulenevalt haldusmenetluse seaduse § 5 lõikest 5 kohaldatakse menetluse alguses kehtinud õigusnorme, kui haldusmenetlust reguleerivad õigusnormid menetluse ajal muutuvad.

Eelnõu § 2 sätestab määruse jõustumise.

Lõike 1 kohaselt jõustuvad määruse § 1 punktides 9–22, 24–34, 36–49, 63, 69 ja 70 sätestatud muudatused 2026. a 1. jaanuaril, kuna muudatuste rakendamine nõuab ettevalmistust (nt

sihtrühma teavitamine, dokumentidesse vajalike muudatuste tegemine, infosüsteemi arendamine).

Lõike 2 kohaselt jõustuvad määruse § 1 punktides 50–59 ja 71 sätestatud muudatused 2026. a 1. juulil, kuna palgatoetuse muudatused vajavad infosüsteemi arendusi.

Lõike 3 kohaselt jõustub määruse § 1 punkt 35 2026. a 1. septembril, kuna kutseõppeasutuse seaduse muudatuste kohaselt suletakse kutsevaliku õppekavad hiljemalt 2026. a 31. augustil ning alates 1. septembrist 2026. a pakuvad koolid ettevalmistavat õpet.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Määruse koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013.

4. Määruse terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid ega muudeta olemasolevaid.

5. Määruse mõju

Eelnõu muudatuste rakendamisega kaasneb mõju järgmistes valdkondades: 1) sotsiaalne, sh demograafiline mõju, 2) mõju majandusele ja 3) mõju riigivalitsemisele. Eelnõu mõju olulisuse tuvastamiseks hinnati nimetatud valdkondi nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Eelnõus esitatud muudatused ei mõjuta regionaalarengut, infotehnoloogiat ega infoühiskonda; haridust, kultuuri ega sporti; riigikaitset ega välissuhteid ning siseturvalisust ega keskkonda, mistõttu ei ole mõju olulisust nendes valdkondades hinnatud.

5.1. Sotsiaalsed, sh demograafilised mõjud

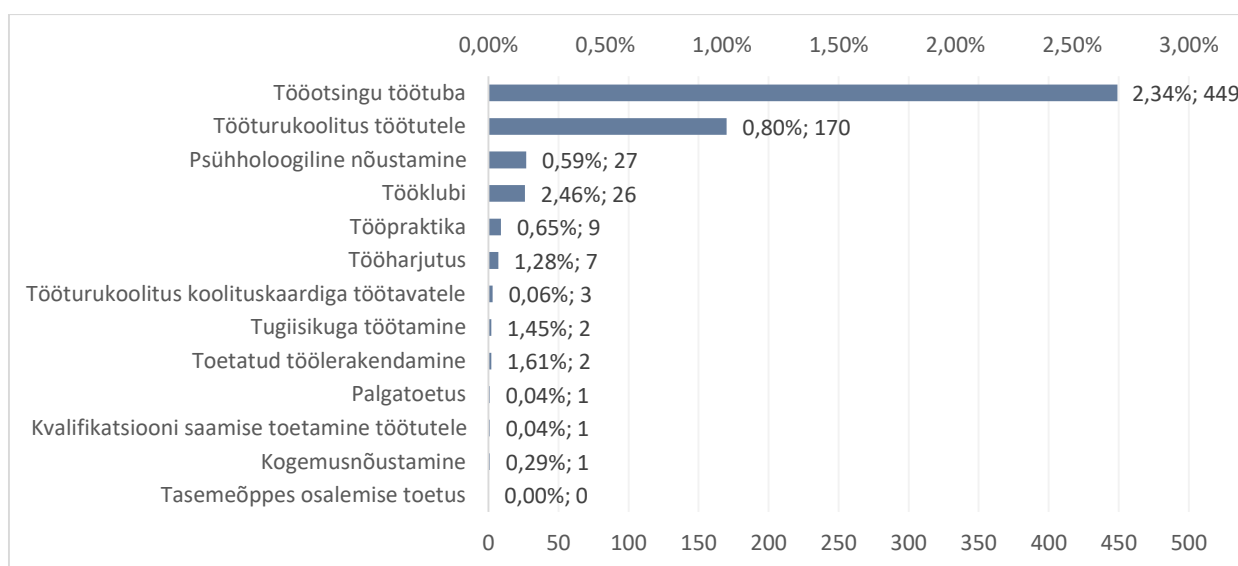
Muudatus 1: tööturukoolitus (töötavatele inimestele) ning tasemeõppes osalemise toetuse alumise vanusepiiri tõstmine 16. eluaastalt 18. eluaastale tulenevalt õppimiskohustusliku ea tõusust

Mõjutatud sihtrühm: 16-17-aastased tööturukoolitust ja tasemeõppes osalemise toetust saavad inimesed

Muudatusest mõjutatud sihtrühm, avalduva mõju kirjeldus ja mõju olulisus

Kehtiva regulatsiooni järgi on koolikohustuslik iga noor kuni põhikooli lõpetamiseni või kuni 17-aastaseks saamiseni ning töötuna saab arvele võtta alates 16. eluaastast. Töötukassa pakub tööturuteenuseid ja -toetusi samuti alates 16. eluaastast. 1. septembril 2025. a jõustuva Eesti

Vabariigi haridusseadusega⁶ tõstetakse õppimiskohustuslik iga alates 2025/2026. õppeaastast 18. eluaastani või kuni kesk- või kutsehariduse omandamiseni. Nimetatud seaduse muutmise käigus muudeti ka tööturumeetmete seadust ja sätestati, et seoses õppimiskohustusliku ea tõstmisega ei võeta alates 1. septembrist 2025. a enam töötuna arvele alla 18-aastaseid inimesi, kellel on täitmata õppimiskohustus. 2024. a oli iga kuu keskmiselt arvel u 500 16-17-aastast töötut (kuu lõpu seisude keskmine), mis moodustas kõikidest arvel olnud töötutest keskmiselt 1% (töötukassa, 2025). Samuti lõpetatakse neile töötutele osutatavate tööturuteenuste ja -toetuste pakkumine. 16-17-aastased noored moodustavad kõikidest tööturuteenuste saajatest siiski väga väikese osa, mis jääb sõltuvalt teenusest 0,04% (palgatoetus ja kvalifikatsiooni saamise toetamine) ja 2,3% (tööotsingu töötuba) vahele (vt joonis 1). Uue õppimiskohustusliku vanuse jõustumises saavad alla 18-aastased noored, kel ei ole õppimiskohustus täidetud, töötukassa kaudu edaspidi vaid kõigile kättesaadavaid teenuseid (tööturu olukorrast ning tööturuteenustest ja -toetustest teavitamine, töövahendus, karjääriinfo vahendamine, karjäärinõustamine, töökeskne nõustamine, oskuste arendamise seminarid) ja tervisest tuleneva takistusega muu isikuna tööalast rehabilitatsiooni ning individuaalseid lahendusi.

Joonis 1. 16-17-aastaste noorte poolt selliste tööturuteenustega alustamine, mille osutamine alates 01.09.2025 alla 18-aastastele lõpetatakse, 2024 (teenusekordade arv, üks inimene võis ühe teenusega alustada ka mitu korda). Allikas: töötukassa, 2025

Kuna eespool nimetatud muudatustest tulenevaid mõjusid on analüüsinud Haridus- ja Teadusministeerium Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (õppimiskohustuse kehtestamine) seletuskirja mõjude analüüsis, siis siin neid uuesti ei analüüsita.

Kõnesoleva määrusega tõstetakse oskuste arendamise tööturumeetme alla kuuluval **töötavatele** inimestele suunatud **tööturukoolitusel osalemise** ning nii töötavate inimeste kui ka töötute sihtrühmale suunatud **tasemeõppes osalemise toetuse** alumine vanusepiir 16. eluaastalt 18. eluaastani, et ühtlustada see uue õppimiskohustusliku eaga ning viia vastavusse nii Eesti Vabariigi haridusseadusega kui ka tööturumeetmete seadusega. Töötukassa andmetel alustas 2024. a töötavatele inimestele suunatud tööturukoolitust vaid kolm 16-17-aastast noort, mis moodustas 0,06% kõikidest unikaalsetest sellel aastal teenusega alustajatest (kokku u 5000 teenusega alustajat). 16-17-aastaseid tasemeõppe õpingute alustajaid ehk tasemeõppes osalemise toetuse saajaid 2024. a ei olnud. Eeltoodust tulenevalt on kõnesoleva eelnõuga tehtavatest muudatustest mõjutatud noorte sihtrühm marginaalne. Arvestades, et nimetatud

⁶ .Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (õppimiskohustuse kehtestamine) 447 SE (2024). [Eelnõu - Riigikogu](#)

kahe teenusega on aasta jooksul alustanud vaid mõni üksik noor, on mõju ulatus ja sagedus sihtrühma jaoks väike.

Ebasoovitavate mõjude risk

Kõnesolevatel määruse muudatustel ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Õppimiskohustusliku ea tõstmisest tulenevalt ei saa alates 2025. a septembrist enam töötuna arvele võtta alla 18-aastaseid noori, kellel on õppimiskohustus täitmata. Neile ei pakuta enam suuremat osa praegu kättesaadavatest tööturuteenustest, millest tulenevaid mõjusid on analüüsitud Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse (õppimiskohustuse kehtestamine) seletuskirja mõjude analüüsis⁷. Kõnesoleva määrusega tõstetakse tööturukoolituse (töötavatele inimestele) ning tasemeõppes osalemise toetuse alumine vanusepiir 16. eluaastalt 18. eluaastani. Kuna neid teenuseid on 2024. a jooksul kasutanud vaid mõni üksik noor, on mõjutatud sihtrühma suurus, mõju ulatus ja sagedus väike.

Muudatus 2: muudatused töökeskse nõustamise (tööklubi), töövalmiduse toetamise (tööharjutus, sõltuvusnõustamine) ja töövõime toetamise tööturumeetmete teenustes (toetatud töölerakendamine)

Mõju sihtrühm: tööturuteenuseid ja -toetusi saavad inimesed

Muudatusest mõjutatud sihtrühm, avalduva mõju kirjeldus ja mõju olulisus

Kõnesoleva määrusega lõpetatakse dubleerimise vähendamise eesmärgil töökeskse nõustamise tööturumeetme alla kuuluva **tööklubi** teenuse osutamine, kuna see kattub oma olemuselt karjääriteenuste tööturumeetme alla kuuluva grupis korraldatava karjääriinfo vahendamise teenusega (tööotsingu töötuba). Seejuures lõpetatakse ka sellega seotud andmete vahetus teenuseosutajate ja tööandjatega ning andmekorje. Kehtiva THP järgi on tööklubi eesmärgiks valmistada töötut ette töö otsimiseks ning selle käigus antakse inimesele ülevaade tööturu olukorrast ja töövõimalustest ning töötaja õigustest ja kohustustest, juhendatakse CV koostamisel, tööintervjuuks valmistumisel ja muus juhendatud grupitegevuse vormis. Tööklubi teenust osutatakse kõigile inimestele (sh töötutele, töötavatele inimestele, pensioniealistele ja ajutise kaitse saajatele), välja arvatud lühiajalise töötamise registreeringuga välismaalastele. Tööklubi teenusega alustas 2024. a 1057 unikaalset inimest. Osalejate arv on aastate jooksul pidevalt vähenenud (2015–2017 oli unikaalseid teenusega alustajaid aastas u 3500, aastatel 2022–2023 u 1400). Kõikidest unikaalsetest inimestest, kes 2024. a mõne teenusega alustasid⁸ (u 84 300), moodustasid tööklubis osalejad vaid väikese osa (1,3%), mistõttu on muudatusest mõjutatud sihtrühm väike.

Kuigi tööklubi teenuse sulgemine on sihtrühma jaoks negatiivne, on mõju ulatus siiski väike, kuna sihtrühmal on võimalik kasutada teisi töötukassa pakutavaid teenuseid, näiteks karjääriinfo vahendamist grupis (tööotsingu töötuba), mis on oma olemuselt tööklubiga sarnane grupiteenus, aga samuti on nimetatud teenusel võimalus osaleda individuaalselt. Kui inimesel on vajadus suurema toe järele, siis saab ta kasutada ka täpsemini suunatud teenuseid, nagu

⁷ Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (õppimiskohustuse kehtestamine) 447 SE (2024). [Eelnõu - Riigikogu](#)

⁸ Välja arvatud mitteisikustatud teenused.

töölane rehabilitatsioon (suunatud kõikidele tervisest tuleneva takistusega või pikaajalise haiguslehe ajal töötavatele inimestele) või toetatud töölerakendamist (muudatuste järel kõikidele töötuna registreeritud inimestele), mille eesmärk on toetada inimese valmisolekut siseneda avatud tööturule, toetada teda töö leidmisel ja töö hoidmisel. Mõju sagedus sõltub sihtrühma vajadusest tööotsinguteks vajaliku toe ja nõustamise järele, olles väike nende inimeste jaoks, kes seda ei vaja või kelle jaoks piisab lühiajalisest teenusest (nt tööotsingu töötuba), ning keskmine nende inimeste jaoks, kes vajavad pikemaajalist teenust (nt tööalast rehabilitatsiooni).

Samuti lõpetatakse muudatuste järel töövalmiduse toetamise tööturumeetme alla kuuluva tööharjutuse teenuse osutamine, kuna teenus dubleerib toetatud töölerakendamise teenuse raames pakutavat tuge. Kehtiva THP järgi on **tööharjutuse** eesmärgiks suurendada inimese töövalmidust ja valmistada teda ette tööturule sisenemiseks. Teenus hõlmab tööotsinguid soodustavaid tegevusi, sealhulgas inimese motiveerimist ja sotsialiseerimist ning töö otsimist ja töötamist toetavate sotsiaalsete oskuste õpetamist, mida tehakse rühmades ning pakutakse töötuna registreeritud inimestele. 2024. a alustas tööharjutuse teenusega 539 unikaalset inimest, seejuures on teenusel osalejate arv aasta-aastalt vähenenud (viimati ületas osalejate arv tuhande aastal 2018, mil teenusega alustas u 1900 unikaalset inimest). Kõikidest unikaalsetest inimestest, kes 2024. a mõne teenusega alustasid⁹, moodustasid tööharjutuse teenusel osalejad vaid 0,6%, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike. Tööharjutuse teenuse sulgemine on sihtrühma jaoks negatiivne, kuid kuna sihtrühmal on edaspidi võimalik kasutada toetatud töölerakendamise teenust, mis on muudatuste järel kättesaadav kõikidele töötutele, kellel on selleks vajadus, on mõju ulatus väike. Võrreldes tööharjutusega on toetatud töölerakendamine individuaalsem sekkumine, mis arvestab rohkem kliendi vajadustega ning mille peamiseks eesmärgiks on töölerakendumine. Mõju sagedus sõltub sihtrühma vajadusest töövalmidust suurendavate teenuste järele, olles regulaarne nende inimeste jaoks, kes kasutavad edaspidi toetatud töölerakendamise teenust.

Eelnõuga lõpetatakse **sõltuvusnõustamise** teenuse osutamine kõikidele sihtrühmadele, kuna sõltuvusnõustamine on oma olemuselt tervishoiuteenus ning sõltuvusprobleemiga inimeste toetamine peab olema pikaajalisem, kui seda võimaldab töötukassa sõltuvusnõustamise teenus. Kehtiva THP järgi on nõustamisteenuste eesmärgiks kõrvaldada inimese tööle saamise takistus ning toetada inimest töö otsimisel, tööturuteenustel osalemisel ja tööle saamisel ning teenusel on võimalik osaleda töötuna registreeritud inimestel ja koondamisteatega töötajatel. 2024. a alustas sõltuvusnõustamise teenusega 181 unikaalset inimest. Sellele eelneval neljal aastal on teenusega alustanud unikaalseid inimesi olnud mõnevõrra vähem, jäädes sõltuvalt aastast 114 ja 140 vahele. Kõikidest unikaalsetest inimestest, kes 2024. a mõne teenusega alustasid¹⁰, moodustasid sõltuvusnõustamise teenusel osalejad 0,2%, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike. Teenuse osutamise lõpetamisega halveneb sõltuvusprobleemiga inimeste jaoks sõltuvusnõustamise kättesaadavus. Kuigi muudatuse jõustudes pakub töötukassa edaspidi sõltuvusprobleemiga inimestele tuge töökeskse nõustamise käigus, on selles osalemise eelduseks siiski, et inimene on saanud juba piisaval määral tuge tervishoiusüsteemist ning on valmis tööle asuma, milles saab teda edasi toetada töötukassa. Juhul kui sõltuvusprobleemiga inimestel on tervishoiusüsteemist asjakohase abi kättesaamisega raskusi, võib asjakohase abi puudumine raskendada nende sõltuvusest vabanemist, mis võib omakorda halvendada nende tööle jõudmist ja seal püsimist, mistõttu on mõju ulatus keskmine. Mõju sagedus sõltub sihtrühma sõltuvusnõustamise vajadusest, olles sage nende inimeste jaoks, kel oleks vajadus regulaarse sõltuvusnõustamise järele.

⁹ Välja arvatud mitteisikustatud teenused.

¹⁰ Välja arvatud mitteisikustatud teenused.

Eelnõuga viiakse **toetatud töölerakendamise** teenus töövõime toetamise tööturumeetme alt töövalmiduse toetamise tööturumeetme alla ning laiendatakse meetme sihtrühma – kui kehtiva THP järgi on teenust õigus saada vaid tervisest tuleneva takistusega inimestel, siis muudatuste järel on see õigus kõikidel töötuna registreeritud inimestel (v.a puuduva töövõimega inimesed ja õppivad töötud). Sihtrühma laiendamine ei too kaasa sisulisi muudatusi toetatud töölerakendamise teenuses. Toetatud töölerakendamise teenuse eesmärgiks on suurendada inimese valmisolekut siseneda avatud tööturule ja toetada teda töö hoidmisel. Teenus aitab inimesel koostöös oma lähivõrgustiku ja tööandjaga leida ja säilitada sobiv töö, pakkudes talle tuge tööotsingul, tööle asumisel ning tööelus toimetulekul. Teenusel osaleja saab muu hulgas töötada tööpraktika kujul või ajutiselt. Teenus kestab kuni 12 kuud. 2024. a alustas teenusega 124 unikaalset inimest, moodustades kõikidest mõne teenusega alustajatest¹¹ 0,1%. Võttes arvesse tööklubi, tööharjutuse ja sõltuvusnõustamise teenuse sulgemist ning sihtrühma märkimisväärset laiendamist, kasvab teenuse potentsiaalne sihtrühm. 2025. a aprilli lõpu seisuga oli töötukassas registreeritud u 47 000 töötut, kellest u 9000 ehk u 19% olid tervisest tuleneva takistusega töötud, st muudatuse tulemusena kasvab teenuse potentsiaalne sihtrühm üle nelja korra. Kogu potentsiaalne sihtrühm siiski teenust ei vaja, töötukassa prognoosi kohaselt kasvab muudatuste järel toetatud töölerakendamise teenuse kasutamine 420 teenusega alustamiseni aastas. Teenuse sihtrühma laiendamine parandab teenuse kättesaadavust, mis omakorda mõjutab positiivselt teenust saavate töötute võimalusi siseneda avatud tööturule ning saada vajalikku tuge töö püsimiseks.

Kehtiva THP kohaselt makstakse tööklubi, tööharjutuse, sõltuvusnõustamise ja toetatud töölerakendamise teenuse saajale sõidu- ja majutustoetust ning toetatud töölerakendamise ja tööharjutuse puhul lisaks stipendiumi. Muudatuste järel säilib toetatud töölerakendamise puhul nii sõidu- ja majutustoetus kui ka stipendium. Nende inimeste jaoks, kes kehtiva THP alusel oleksid osalenud tööklubi teenusel, kuid kelle puhul see asendub toetatud töölerakendamise teenusega, kasvab stipendiumi võrra sissetulek ja nende majanduslik toimetulek paraneb. Nende inimeste jaoks, kes kehtiva THP alusel oleksid osalenud tööharjutuse teenusel, kuid muudatuste järel osalevad toetatud töölerakendamise teenusel, sissetulek ei muutu. Kokkuvõttes on muudatuse mõju ulatus keskmine.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitavat mõju võib sihtrühmale avaldada sõltuvusnõustamise teenuse sulgemine, kuna erinevalt teistest suletavatest teenustest ei ole sellele pärast muudatusi tööturuteenuste raames samaväärset asendust. Kuigi muudatuse eesmärgiks on sõltuvusprobleemiga inimeste suunamine pikemaajalisele sõltuvusravile tervishoiusüsteemis, on siiski leitud, et Eestis ei ole sõltuvushäire raviks vajalikud sotsiaal-, ravi- ja nõustamisteenused laialdaselt ja kõigis Eesti piirkondades võrdselt kättesaadavad¹². Muu hulgas on Sotsiaalministeeriumi koostatud vaimse tervise tegevuskavas toodud välja, et oluline on parandada vaimse tervise teenuste kättesaadavust just madalamatel tasanditel (väheintensiivsed psühholoogilised sekkumised, sh nõustamised, mis on suunatud eeskätt kergete ja mõõdukate vaimse tervise probleemide lahendamisele), kuna senine keskendumine peamiselt vaid ülemistele tasanditele (statsionaarne ja ambulatoorne ravi) ei ole jätkusuutlik lahendus^{13, 14}. Vaatamata sellele, et töötukassa

¹¹ Välja arvatud mitteisikustatud teenused.

¹² Tervise Arengu Instituut (2024). Narkootikumide tarvitamise olukord Eestis 2023. [narkootikumide tarvitamise olukord 2023 parandatud versioon.pdf](#)

¹³ Sotsiaalministeerium (2022). Vaimse tervise tegevuskava 2023–2026.

¹⁴ Kaljuste, K. E., Saks, K., Hämmäl, J. ja Petermann, A. (2025). Uimasteid tarvitavatele inimestele suunatud tõendus põhiste väheintensiivsete psühholoogiliste sekkumiste ülevaade. Kantar Emor. [Uimasteid tarvitavatele inimestele suunatud tõendus põhiste väheintensiivsete psühholoogiliste sekkumiste ülevaade | Tervise Arengu Instituut](#)

sõltuvusnõustamise teenuse sihtrühm on olnud küllaltki väike, halveneb siiski sihtrühma jaoks sõltuvusest vabanemist toetavate teenuste kättesaadavus, mis omakorda võib pikendada nende töötuse kestust, suurendada pikaajalise töötuse riski tõenäosust ning raskendada nende võimalusi jõuda pikaajalisse tööhõivesse, mis omakorda võib halvendada nende majanduslikku toimetulekut. Riski maandab osaliselt, et sihtrühmale on kättesaadavad teised asjakohased töötukassa teenused.

Toetatud töölerakendamise teenus, mis hakkab asendama tööklubi ja tööharjutuse teenuseid (sihtrühma laiendamise kaudu), ei ole nii hetkel kehtiva tööhõiveprogrammi järgi kui ka muudatuste järgselt kättesaadav puuduva töövõimega inimestele. Seetõttu võib halveneda puuduva töövõimega inimeste ligipääs töövalmidust ja tööturule sisenemist toetavatele tööturuteenustele, mis omakorda võib raskendada nende tööhõivesse jõudmist ja tööhõives püsimist ning mõjutada seeläbi negatiivselt nende majanduslikku ja sotsiaalset toimetulekut. Ebasoovitavate mõjude avaldumise riski leevendab asjaolu, et praktikas on tööklubi ja tööharjutuse teenuseid puuduva töövõimega inimesed kasutanud väga vähe, mis näitab sihtrühma vähest nõudlust nimetatud teenuste järele. 2024. a sisenes mõlemale teenusele kokku vaid 37 puuduva töövõimega inimest. Samuti toetab töötukassa puuduva töövõimega töötuid töö leidmisel ja tööil püsimisel mitmete teiste tööturuteenustega, näiteks karjäärinõustamise, koolitustoetuse, tasemeõppes osalemise toetuse, tööpraktika, palgatoetuse, ettevõtluse alustamise toetuse, tööotsingu töötoa jt teenustega. Lisaks osutatakse puuduva töövõimega inimestele, kellel on diagnoositud psüühikahäire, sotsiaalhoolekande seaduse alusel korraldatavat töötamise toetamise teenust.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Muudatused mõjutavad nelja tööturuteenust: tööklubi, tööharjutust, sõltuvusnõustamist ja toetatud töölerakendamist. Tööklubi ja tööharjutuse teenuste sulgemisest sihtrühmale avalduva mõju ulatus on väike, kuna need sulgetakse eeskätt teenuste kattuvuse vähendamiseks ning nende asemel on olemas sarnase sisuga tööturuteenused. Muudatus võib siiski raskendada puuduva töövõimega inimeste tööturuteenuste kättesaadavust, kuna neil puudub ligipääs toetatud töölerakendamise teenusele. Ebasoovitava mõju avaldumise vältimiseks tuleb sihtrühma toetada alternatiivsete tööturuteenustega. Sõltuvusnõustamise teenuse lõpetamisest tuleneva negatiivse mõju ulatus on keskmine, kuna puudub samaväärne tööturuteenus ning tervishoiusüsteemis on vajalike teenuste kättesaadavus ebaühtlane. Toetatud töölerakendamise teenuse sihtrühma oluline laiendamine vähendab teiste teenuste sulgemisest tulenevaid negatiivseid mõjusid ning parandab teenuse kättesaadavust, mistõttu on selle puhul mõju ulatus keskmine.

Muudatus 3: muudatused oskuste arendamise tööturumeetme teenustes (tööturukoolitus töötavatele inimestele, koolitustoetus tööandjale ja tasemeõppes osalemise toetus)

Mõju sihtrühm: tööturuteenuseid ja -toetusi saavad inimesed

Muudatusest mõjutatud sihtrühm, avalduva mõju kirjeldus ja mõju olulisus

Eelnõu muudatuste tulemusena ei saa **töötavad** inimesed edaspidi enam **tööturukoolituse** raames osaleda eesti keele koolitusel (välja arvatud koondamisteate saanud töötavad inimesed ning töötavad kinnipeetavad). Töötavatele inimestele säilib võimalus õppida eesti keelt **tööandja koolitustoetuse** kaudu. Tööandja koolitustoetuse raames eesti keele õppe hüvitamise puhul piiratakse koolitusi nende eesti keele koolitustega, mille eesmärk on valmistada õppija ette tasemeeksami. Teatud tasemel keeleoskuse omandamine on eeltingimuseks paljudel ametialadel. Välja jäävad A1-taseme ja üldise suhtlus- või tööalase keele arendamiseks

mõeldud kursused. Töötud, koondamisteatega töötajad, kinnipeetavad töötajad, kinnipeetavad muud isikud ja pensioniealised muud isikud saavad endiselt tööturukoolituse raames osaleda A1-taseme või eesti keele tasemeeksamiks ettevalmistavatel koolitustel, kuid mitte enam suhtluskeele arendamise kursusel.

Töötukassa üks enim kasutatud töötust ennetavaid teenuseid on tööturukoolitused, millest üle poole on olnud eesti keele koolitused; samuti on tööandjate seas olnud enim kasutatud koolitustoetus töötaja eesti keele oskuse arendamiseks.¹⁵ 2024. a alustas töötukassa kaudu eesti keele koolitust u 10 400 unikaalset inimest, mis moodustab 12% kõikidest mõne töötukassa teenustega alustanud unikaalsetest inimestest¹⁶. Neist u 55% olid töötavad (u 4000 unikaalset inimest alustas eesti keele õpinguid tööturukoolitusega ja u 1900 unikaalset inimest tööandja koolitustoetuse toel) ja 45% töötud (u 4700 unikaalset inimest)¹⁷. Töötukassa prognoosi kohaselt väheneb muudatuse tulemusena eesti keele õppe pakkumine u 4000 koolituskoha võrra aastas, mis mõjutab u 3700 unikaalset inimest. 2024. a andmete põhjal moodustavad need inimesed u 4% kõikidest töötukassa teenusega alustanud inimestest, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike.

Muudatus vähendab töötavate inimeste tasuta eesti keele õppe võimalusi, mis võib negatiivselt mõjutada nende töötl püsimist (vt täpsemalt ebasoovitavad mõjud). Keeleoskus on tööhõives oluline – 2024. a oli tööhõive määr eesti keele valdajate seas 12-13 protsendipunkti võrra kõrgem kui mittevaldajatel või igapäevase suhtluse piires keelest aru saajatel (vt joonis 2). Eesti keele puudulik või ebapiisav oskus on üks peamisi Eesti ühiskonda lõimumist, sh näiteks tööturule sisenemist pidurdavaid tegureid.¹⁸ Samas võimaldab muudatus prioriseerida eesti keele õppe pakkumist suurema vajadusega sihtrühmadele: töötutele (kelle riskid tööturul on juba realiseerunud) ja neile, kelle vajadust keeleõppeks on hinnanud tööandja, mis vähenenud ressursside tingimustes võib parandada nende sihtrühmade keeleõppe kättesaadavust.

Samas on töötukassa analüüsi kohaselt töötavatele inimestele suunatud eesti keele koolitustel katkestajate osakaal väga suur, seda eriti koolituskaardiga tööturukoolitusel, kus katkestajaid on üle veerandi. Tööandja koolitustoetusega eesti keele õppijate seas on katkestajate osakaal oluliselt väiksem, 11%. Eesti keele koolitusel on üldiselt positiivne mõju nii töötuse ennetamisele kui ka töötajate töötasule. Koolituskaardiga tööturukoolituse puhul samas mõju lühiajaliselt puudub, pikaajaliselt avaldub siiski positiivsena.¹⁹ Kuna töötukassa teenusena säilib töötajatel eesti keele õppimise võimalus tööandja koolitustoetuse abil, on muudatuse negatiivne mõju hinnanguliselt keskmine. Mõju sagedus sõltub sihtrühma tegelikust tööturuga seotud vajadusest keeleõppe järele, olles sagedam nende jaoks, kes kehtiva THP järgi oleksid saanud eesti keelt õppida, kuid muudatuste jõustudes enam mitte.

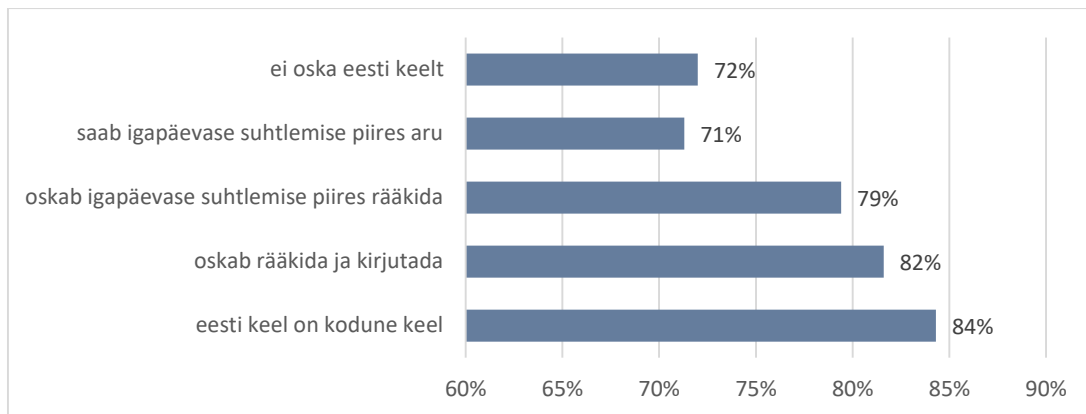
¹⁵ Eesti Töötukassa (2022). [Töötust ennetavad teenused. Teenuste kasutamine ja mõju käekäigule tööturul](#)

¹⁶ Välja arvatud mitteisikustatud teenused.

¹⁷ Unikaalsete inimeste koguarv ei võrdu arvude summaga koolitusliikide lõikes, sest üks inimene võis eesti keele koolitust alustada mitmes koolitusliigis.

¹⁸ Kaldur, K., Pertšjonok, N., Toomik, K., Khrapunenko, M., Kivistik, K., Aavik, A.-L. ja Jurkov, K. (2023). Täiskasvanute eesti keele õppe korraldus piiratud keelekeskkondades: Kultuuriministeeriumi haldusala. Balti Uuringute Instituut. <https://doi.org/10.23657/IBS.2023.7>

¹⁹ Eesti Töötukassa (2022). [Töötust ennetavad teenused. Teenuste kasutamine ja mõju käekäigule tööturul](#)

Joonis 2. 18–89-aastaste inimeste tööhõive määr (%) eesti keele oskuse järgi, 2024. Allikas: Tööpoliitika näitajad, Statistikaamet, 2025

Eelnõu muudatuse tulemusena lõpetatakse **tasemeõppes osalemise toetuse** maksmine juulis ja augustis, kuna neil kuudel üldjuhul kontaktõpet ei toimu ning õppega seotud vahetud kulud puuduvad. Tasemeõppes osalemise toetust makstakse kuni pensioniealistele töötajatele ja töötuna registreeritud inimestele, kellel puudub või on vananenud haridus või kellel on terviseprobleemid. Toetust makstakse õppima asumise korral tasuta õppekohal kutsehariduse, rakenduskõrghariduse või bakalaureuseõppekava järgi, mis arvestab majandustegevusalade nõudlusega tööjõu ja oskuste järele või mis on terviseprobleemiga inimesele sobiv eriala. Viimastel aastatel alustas tasemeõppe toetusega õpinguid veidi vähem kui 1200 inimest aastas, moodustades kõikidest töötukassa tööturuteenustega alustajatest u 1,5%. Seega on muudatusest mõjutatud sihtrühm väike.

Muudatus avaldab sihtrühmale negatiivset mõju, kuna tasemeõppes osalejate sissetulek väheneb suvekuudel saamata jääva toetuse võrra. Toetuse suurus hakkab kõnesoleva eelnõu muudatuse tulemusena olema 50% eelnenud aasta 1. juulil kehtinud kuu töötasu alammäärast²⁰. 2025. a on toetuse suurus kuni 410 eurot kuus²¹, mis tähendab inimesele kuni 820 euro suurust kaotust sissetulekus aastas. Töötavatele inimestele tähendab tasemeõppes osalemine sageli pikemaajalist sissetulekute vähenemist (nt töökoormuse vähendamise tõttu), mida tasemeõppes osalemise toetus aitab kompenseerida. Samuti võib suveperioodile langeda õppetööga seotud (sageli tasustamata) praktika, mistõttu pole võimalik töökoormust suvel suurendada ja praktika tuleb sooritada puhkuse ajal. Muudatus mõjutab negatiivsemalt töötuid tasemeõppe toetuse saajaid (2024. a olid uutest tasemeõppe toetuse saajatest 46% töötud), kuna töötuse perioodil on inimese sissetulek üldjuhul niigi väiksem kui töist tulu teenides, mistõttu moodustab tasemeõppe toetusest saadav lisasissetulek nende puhul kogu sissetulekust proportsionaalselt suurema osa. Kokkuvõttes võib kaotatav osa toetusest olla inimese toimetulekule märkimisväärse mõjuga, kuid teisalt ei ole tegemist sotsiaaltoetusega, vaid selle eesmärk on katta õppimisega seotud kulusid, mistõttu on avalduva mõju ulatus keskmine. Mõju avaldumise sagedus on harv, avaldudes toetuse saajate jaoks kaks kuud aastas.

Ebasoovitavate mõjude risk

Eesti keele õpe

²⁰ Kehtiva korra alusel on toetuse suurus ühes kuus riigieelarvega kehtestatud töötutoetuse 31-kordne päevamäär, mis aga on võrdne eelneva kalendriaasta töötasu alammääraga, mistõttu see muudatus sihtrühmale mõju ei avalda.

²¹ Toetuselt peetakse kinni tulumaks (22%), juhul kui toetuse saaja ei esita avaldust maksuvaba tulu arvestamiseks. Tulumaksu kinnipidamise korral on toetuse netosuurus 319,8 eurot kuus.

Muudatus vähendab töötavate inimeste tasuta eesti keele kursustel osalemise võimalusi, mis alternatiivsete keeleõppevõimaluste puudumise korral võib negatiivselt mõjutada sihtrühma tööl püsimist. Tasuta keeleõppe alternatiive pakuvad ka teised riigiasutused (nt Kultuuriministeerium Integratsiooni Sihtasutuse (INSA) kaudu). Samuti on eesti keelt võimalik õppida iseseisvalt Haridus- ja Teadusministeeriumi arendatud keskkonna keeletee.ee kaudu ja seda kuni keeleoskustasemeni B1, valmimisel on ka järgmiste keeletasemete kursused. Balti Uuringute Instituudi hinnangul²² ületab siiski keeleõppe nõudlus riiklikku pakkumist oluliselt ja kõigile motiveeritud inimestele ei ole võimalik keeleõpet kursuste kaudu pakkuda. Samas analüüsis nenditakse, et sihtrühmade prioriseerimine, vähemalt mingis ulatuses, on suure tõenäosusega siiski vajalik. Ka on leitud, et senine lai tasuta keeleõppe kursuste pakkumine ei ole viinud oodatud tulemuseni. Täiskasvanute eesti keele õppe kulud on suured (viimase viie aasta kulu eri teenuseosutajate (peamiselt INSA ja Eesti Töötukassa) peale kokku on u 66 mln eurot), elanikkonna keeleoskuse paranemine on olnud aga tagasihoidlik (Eesti integratsioonimonitooringu andmetel oli 2020. a teisest rahvusest eesti keelt oskavate Eesti elanike osakaal enesehinnangu alusel 41%, 2023. a oli sama näitaja 46%²³). Ebasoovitava mõju avaldumise vältimiseks tuleb tagada sihtrühmadele piisavad keeleõppevõimalused muude kanalite kaudu.

Tasemeõppes osalemise toetus

Võttes arvesse, et proportsionaalselt on tasemeõppes osalemise toetuse saajaid soo järgi rohkem naiste seas (üle 60% toetuse saajatest) ning regionaalselt rohkem Kirde-Eestis (veerand kuni kolmandik toetuse saajatest olenevalt aastast), siis on kahel suvekuul tasemeõppe toetuse maksmise lõpetamise avaldatav negatiivne mõju neile sihtrühmadele proportsionaalselt suurem. Seega võib muudatus potentsiaalselt suurendada niigi kõrgema suhtelise vaesuse määraga rühmade vaesusriski: Statistikaameti andmetel elas 2023. a suhtelises vaesuses 20,2% inimestest, sh 22,5% naistest ja 17,6% meestest, ning suhtelise vaesuse määr oli suurim Ida-Virumaal, ulatudes 35%-ni. Samal ajal on oluline märkida, et toetuste süsteem tervikuna, sealhulgas võimalus taotleda toimetulekutoetust, ning kohalike omavalitsuste sotsiaalteenused aitavad leevendada ajutist sissetulekute langust ning ennetada vaesusriski süvenemist. Seetõttu võib hinnata ebasoovitavate mõjude avaldumise riski väikseks.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Muudatused mõjutavad kolme tööturuteenust: eesti keele koolitust tööturukoolituse raames, eesti keele koolitust tööandja koolitustoetuse raames ning tasemeõppes osalemise toetust. Kõikidel juhtudel on muudatusest mõjutatud sihtrühm väike. Eesti keele koolituse piiramine võib avaldada negatiivset mõju töötajate tööl püsimisele, kuna vähendab tasuta keeleõppe kursustel osalemise võimalusi, kuid mõju ulatus on keskmine, kuna osaliselt on kättesaadavad alternatiivid ning töötukassa osutab teenust edasi töötutele ja tööandja kaudu ka töötajatele, kellel on eesti keele õppeks tööga seotud vajadus. Mõju sagedus sõltub sihtrühma vajadustest. Tasemeõppes osalemise toetuse maksmise lõpetamine kahel kuul aastas on keskmise negatiivse mõjuga, kuna võib mõjutada haavatavate sihtrühmade toimetulekut. Mõju avaldub harva. Töötavatele inimestele suunatud eesti keele koolituse sulgemise ebasoovitava mõju vältimiseks tuleb tagada sihtrühmadele piisavad keeleõppevõimalused muude kanalite kaudu. Teiste muudatuste puhul on ebasoovitavate mõjude avaldumise risk väike.

²² Kaldur, K., Pertšjonok, N., Toomik, K., Khrapunenko, M., Kivistik, K., Aavik, A.-L. ja Jurkov, K. (2023). Täiskasvanute eesti keele õppe korraldus piiratud keelekeskkondades: Kultuuriministeeriumi haldusala. Balti Uuringute Instituut. <https://doi.org/10.23657/IBS.2023.7>

²³ Voog, A., Hämmal, J., Esko, K., Seppel, K., Lauristin, M., Karu, M., Vihalemm, T. (2023). [Eesti ühiskonna lõimumismonitooring](#)

Muudatus 4: muudatused tööle asumise ja tööl püsimise toetamise tööturumeetme teenuses (palgatoetus)

Mõju sihtrühm: tööturuteenuseid ja -toetusi saavad inimesed

Muudatusest mõjutatud sihtrühm, avalduva mõju kirjeldus ja mõju olulisus

Kõnesoleva eelnõuga ühtlustatakse **palgatoetuse** skeeme. Muudatuste järel täpsustatakse palgatoetuse eesmärgi sõnastust ning asendatakse senine „tööturule liikumine“ sõnadega „tööle asumine“, kuid see ei muuda teenuse enda sisulist eesmärki, milleks on toetada väiksema konkurentsivõimega või ebasoodsas olukorras oleva inimese tööle värbamist ja soodustada sihtrühma tööle asumist. Kehtiva THP järgi makstakse palgatoetust viie sihtrühma puhul:

- 1) töötud, kes on olnud töötuna arvel järjest vähemalt 12 kuud,
- 2) töötud, kes on arvel olnud 12 kuud 15 kuu jooksul ja kelle arvelolek on vahepeal lõppenud tööle asumise või aja-, asendus- või reservteenistuses viibimise tõttu,
- 3) 16–24-aastased, kes on olnud töötuna arvel järjest vähemalt 6 kuud,
- 4) vanglast vabanenud töötud ja
- 5) tervisest tuleneva takistusega töötud, kes on olnud töötuna arvel vähemalt 6 kuud.

2024. a oli palgatoetusega töölerakendunuid ehk teenusega alustajaid kokku u 2500 unikaalset inimest, kes moodustasid kõikidest 2024. a mõne teenusega alustajatest²⁴ u 3%, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike. Palgatoetusega töölerakendunutest u 62% (1553 unikaalset inimest) kuulusid pikaajaliste töötute sihtrühma. Tervisest tuleneva takistusega teenusega alustajad moodustasid kõikidest teenusega alustajatest u 33% (816 unikaalset inimest), noored u 4% (93 unikaalset inimest) ning vanglast vabanenud u 2% (47 unikaalset inimest).

Muudatuste järel eristatakse edaspidi kahte suuremat palgatoetuse sihtrühma:

- 1) pikaajalised töötud ilma lisariskideta, kes on olnud ilma tööta 365 päeva (u 12 kuud) 450 päeva (u 15 kuu) jooksul, ning
- 2) riskirühma kuuluvad töötud, kes on olnud ilma tööta vähemalt 180 päeva (u 6 kuud) viimase 225 päeva (u 7,5 kuud) jooksul; siia alla kuulub neli alasihtrühma:
 - 1) kuni 29-aastased töötud (kaasa arvatud),
 - 2) 55+ vanuses töötud,
 - 3) tervisest tuleneva takistusega töötud ning
 - 4) vanglast vabanenud töötud.

Muudatuse tulemusena tõuseb noorte sihtrühma ülemine vanusepiir 24. eluaastalt 29. eluaastani ning lisandub täiesti uus sihtrühm 55+ vanuses töötute näol. Kuigi muudatuste järel ei ole noorte vanusegrupi puhul enam alumist vanusepiiri seatud, siis tulenevalt õppimiskohustusliku ea tõstmisest Eesti Vabariigi haridusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (õppimiskohustuse kehtestamine) ei maksta alates 2025. a septembrist palgatoetust enam alla 18-aastaste puhul. Seega sisuliselt tõuseb sellega alumine vanusepiir 16. eluaastalt 18. eluaastani. Vanglast vabanenute ning tervisest tuleneva takistusega töötute sihtrühma puhul muutusi ei ole. Pikaajalistele töötute sihtrühma, kelle arvelolek on vahepeal lõppenud tööle asumise või aja-, asendus- või reservteenistuses viibimise tõttu, muudatuste jõustudes enam ei eristata, kuna registreeritud töötuse kestuse asemel mõõdetakse inimese töötuseperioodi edaspidi tegelikult töötuna oldud aja järgi, mistõttu ei ole registreeritud töötuse katkemise perioodiga sihtrühma eristamine asjakohane (vt täpsemalt järgmine lõik). Sihtrühmade korrastamise tulemusena paraneb eelduslikult sihtrühma teenusetingimuste mõistmine nii

²⁴ Välja arvatud mitteisikustatud teenused.

sihtrühma kui ka tööandjate jaoks. Võttes arvesse, et 55+ vanuses tööealiste tööhõivemäär (2024. a 55–64-aastaste seas 75,7%)²⁵ on madalam võrreldes üldise tööhõivemääraga (20–64-aastaste seas 81,8%) ning töötuks jäädes on töötuse kestus pikem (töötukassa andmetel oli 2025. a mai lõpu seisuga üle 55-aastastest töötuna arvel olnud inimestest 54% olnud töötuna registreeritud üle kuue kuu, samas kui kuni 54-aastaste seas oli see 43%), avaldab uue, 55+ vanuses töötute sihtrühma loomine positiivset mõju sihtrühma tööerakendumise tõenäosusele ja tööl püsimisele. Töötukassa prognoosi kohaselt rakendub muudatuste järel palgatoetusega tööle u 3900 unikaalset inimest aastas, kellest 35% moodustavad ilma lisariskideta töötud ning 18% kuni 29-aastased, 20% üle 55-aastased, 26% tervisest tuleneva takistusega töötud ning 1% vanglast vabanenud töötud.

Sarnaselt kehtivale THP-le peab inimene ka edaspidi palgatoetuse saamiseks olema töötuna arvel, kuid võrreldes kehtiva THP-ga, mille kohaselt arvestatakse kõigi sihtrühmade puhul töötuse kestust töötuna arvel oldud aja järgi, hakatakse muudatuste järel hindama tegelikku töötuse kestust (hõlmab ka töötuna oldud aega, mil inimene ei olnud töötukassas töötuna arvele võetud). Muudatuste järel peab ilma lisariskideta töötuna olema palgatoetusele kvalifitseerumiseks töötuna olnud vähemalt 365 päeva (u 12 kuud) viimase 450 päeva (u 1,3 aastat) jooksul ning riskirühma kuuluv töötuna vähemalt 180 päeva (u 6 kuud) viimase 225 päeva (u 7,5 kuu jooksul). Muudatus mõjutab positiivselt neid potentsiaalseid teenuse saajaid, kes on olnud enne pikalt mitteaktiivsed (nn heitunud) ning seejärel arvele tulnud ning kelle puhul arvestatakse see aeg edaspidi töötuna arvel oldud aja hulka, ehk neil on võimalik kiiremini palgatoetusega tööle rakenduda. Nende töötute jaoks olukord ei muutu, kes tulevad töötuna arvele vahetult pärast töösuhte lõppemist ning kelle töötuse kestus ja registreeritud töötuse kestus kattuvad. Samuti võib registreeritud töötuse kestuselt tegelikule töötuse kestusele üleminek vajada vähemalt esialgu sihtrühma mõningast kohanemist, kuna praegu on kinnistunud arusaam, et töötuse kestus on registreeritud töötuna arvel oldud periood.

Ei kehtiva ega muudetud THP järgi ei maksta õppiva töötuna puhul palgatoetust, kuid tulenevalt üleminekust registreeritud töötuse kestuselt tegelikule töötuse kestusele sätestatakse uues THP-s, et palgatoetuse puhul ei arvestata töötuna olemise perioodi hulka täiskoormusega või statsionaarses õppes õppimist, mis on töötamisega võrdsustatud. Muudatus võib negatiivselt mõjutada eeskätt neid töötuid, kellel küll võib olla haridus värskest omandatud, kuid kellel puudub sellele vaatamata valdkondlik töökogemus, või kes küll õppisid hiljuti, aga katkestasid õpingud, mistõttu võib neil olla vaatamata hiljutisele õppimisele raskusi töö leidmisega. 2024. a palgatoetust kasutanutest 65 inimest ei kvalifitseeruks palgatoetusele uue THP kohaselt, kus õppimine on tööga võrdsustatud tegevus. Samuti võib muudatus avaldada negatiivset mõju tervisest tuleneva takistusega õppivate töötute tööle saamise võimalustele, kuna kehtiva regulatsiooni järgi on neile erinevalt teistest õppijatest sätestatud erand ehk neil on praegu õigus palgatoetust kasutada, kuid muudatuste järel enam mitte. 2024. a rakendus nimetatud sihtrühmast palgatoetusega tööle 4 unikaalset inimest.

Kehtiva THP järgi saab tööandja kasutada sama töötaja tööle värbamiseks palgatoetust ühe korra, kuid muudatuse järel saab tööandja palgatoetusega sama töötaja uuesti tööle võtta viie aasta möödudes. Muudatus suurendab palgatoetuse kasutamise paindlikkust, võimaldades pikaajalistel ning riskirühma kuuluvatel töötutel uuesti töötuks jäädes vajadusel sama tööandja juures palgatoetusega tööle rakenduda, kuid arvestades, et kahe palgatoetuse perioodi kasutamise vahele peab jääma vähemalt viis aastat, on mõju ulatus sihtrühma jaoks väike. Võttes arvesse ka palgatoetuse osalise ja täieliku tagasimakse nõude muutusi tööandjate jaoks (vt täpsemalt majanduslike mõjude all), on kokkuvõttes muudatuste mõju ulatus palgatoetuse

²⁵ Eesti Statistikaamet (2025). Tööpoliitika näitajad. [Tööpoliitika näitajad](#)

sihtrühma jaoks keskmine. Mõju sagedust ei ole vaja hinnata nende inimeste puhul, kes palgatoetusega tööle ei rakendu, kuid mõju on regulaarne palgatoetuse sihtrühma jaoks.

Ebasoovitavate mõjude risk

Muudatused võivad raskendada tervisest tuleneva takistusega õppivate töötute töölerakendumist ja tööl püsimist, kuna kehtiva regulatsiooni järgi kvalifitseerusid nad palgatoetusele, samuti makstakse kehtiva regulatsiooni järgi nimetatud sihtrühma puhul palgatoetust kuni 12 kuu eest, kuid muudatuste järel nad enam palgatoetusele ei kvalifitseeru. 2024. a rakendus palgatoetusega 4 inimest, kes kuulusid tervisest tuleneva takistusega õppivate töötute sihtrühma. Võttes arvesse, et nimetatud sihtrühm on väga väike, ning asjaolu, et inimesed tegelevad parasjagu hariduse omandamisega, mis suurendab nende konkurentsivõimet tööturul, ei pruugi palgatoetus olla esmane teenus, mida sihtrühm töölerakendumiseks vajab, mistõttu on ebasoovitava mõju avaldumise risk väike.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Kõnesoleva eelnõuga korrastatakse palgatoetuse sihtrühmi ja ühtlustatakse teenusetingimusi. 2024. a asus palgatoetusega tööle u 2500 unikaalset inimest, kes moodustasid kõikidest 2024. a mõne teenusega alustajatest²⁶ u 3%, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike. Muudatuste järel jagunevad sihtrühmad kaheks: 1) pikaajalised töötud ning 2) riskirühma kuuluvad töötud (noored, 55+, tervisest tuleneva takistusega ja vanglast vabanenud). Mõju ulatus on sihtrühma jaoks keskmine – osa muudatusi parandab palgatoetuse kättesaadavust ja avaldab sihtrühmale positiivset mõju (nt töötuse arvestus tegeliku tööta oldud aja järgi, 55+ sihtrühma lisandumine, noorte vanusepiiri tõus 29. eluaastani), samas osa muudatusi võivad piirata toetuse kasutamist (nt õpingute aja mitteamistamine tööta olemise perioodi hulka, tervisest tuleneva takistusega töötute sihtrühma puhul toetuse kestuse lühendamine 6 kuuni). Mõju sagedus on teenuse kasutajate jaoks regulaarne, kuna muudatused mõjutavad otseselt palgatoetuse määramise tingimusi.

5.2. Majanduslik mõju

Muudatused 1–3 mõjutavad tööandjaid kaudselt ning avalduva mõju ulatus sõltub sellest, kas muudatuste tulemusena sihtrühmade ligipääs teenusele paraneb või halveneb, mis omakorda parandab või raskendab sihtrühmade tööle asumist või tööl püsimist ja selle kaudu ka tööandjaid ja majandust (vt täpsemalt sotsiaalsete mõjude all). Kuna mõju on kaudne, ei analüüsita nende muudatuste puhul seda põhjalikumalt.

Muudatus 4: muudatused tööle asumise ja tööl püsimise toetamise tööturumeetme teenuses (palgatoetus)

Sihtrühm: tööandjad

Muudatusest mõjutatud sihtrühm, avalduva mõju kirjeldus ja mõju olulisus

Palgatoetus on tööandjale suunatud palgakulude osaline hüvitamine, mille eesmärk on toetada väiksema konkurentsivõimega või ebasoodsas olukorras oleva inimese tööle asumist, mistõttu mõjutavad teenuses tehtavad muudatused otseselt ka tööandjaid. 2024. a oli palgatoetusega töölerakendunud ehk teenusega alustajaid u 2500 unikaalset inimest, kelle eest maksti palgatoetust 2049 unikaalsele tööandjale, mis moodustab kõikidest Eesti tööandjatest (2024. a

²⁶ Välja arvatud mitteisikustatud teenused.

oli Statistikaameti andmetel Eestis kokku u 158 400 ettevõtet, kellest 95%-l oli vähem kui 10 töötajat) 1,3%, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike. Perioodil 2019–2021 palgatoetust kasutanud unikaalsetest tööandjatest 75% kasutasid toetust ühe töötaja jaoks, 22% 2–4 töötaja jaoks²⁷. Tervisest tuleneva takistusega töötajate tööandjate jaoks kasvavad muudatuste järel töötaja palgafondi kulud, kuna palgatoetuse maksmise perioodi ühtlustamise tõttu lüheneb nimetatud sihtrühma puhul palgatoetuse maksmise periood 12-lt kuult 6-le kuule. Samas muudatus, mille kohaselt saab sama töötaja uuesti tööle võtta viie aasta möödudes, suurendab vähesel määral riskirühma kuuluvate töötute tööle värbamise paindlikkust.

Võrreldes kehtiva THP-ga piiratakse täiendavalt ettevõtete juhtimis- ja kontrollorgani liikmete ja enamusosanike võimalusi iseenda ettevõttesse tööle asudes palgatoetust kasutada. Kui kehtiva regulatsiooni järgi ei saa palgatoetusega samasse ettevõttesse tööle võtta töötut, kes on sel hetkel juhtimis- ja kontrollorgani liige või enamusosanimik, siis muudatuse järel ei maksta palgatoetust ka siis, kui töötu on eelneva 36 kuu jooksul olnud samas ettevõttes juhtimis- ja kontrollorgani liige või enamusosanimik. 2024. a rakendus palgatoetusega tööle ehk alustas teenusega 17 unikaalset inimest, kes olid eelneva 36 kuu jooksul olnud samas ettevõttes kas juhtimis- või kontrollorgani liikmed ehk kes edaspidi enam palgatoetusele ei kvalifitseeru. Kuigi sihtrühma jaoks piirab muudatus palgatoetusele ligipääsu, on tegemist distsiplineeriva muudatusega, mille vajadus tuleneb praktilisest vajadusest vähendada palgatoetuse mitte-eesmärgipärast kasutamist, kuna palgatoetuse puhul ei ole samas ettevõttes varem juhtivas rollis olnud töötu väiksema konkurentsivõimega või ebasoodsas olukorras, vaid vastupidi, tal on konkurentsieelis.

Kehtiva THP järgi tuleb tööandjal maksta saadud **palgatoetus** tagasi täies ulatuses, kui tähtajatu või tähtajaline töösuhe lõpetatakse tööandja algatusel enne palgatoetuse lepingu perioodi lõppu (sõltumata töösuhte kestusest), sealhulgas tööandja algatusel, kui töösuhte jätkamine muutub võimatuks töömahu vähenemise, töö ümberkorraldamise või koondamise tõttu (TLS § 89 lõige 1) või tööandja tegevuse lõppemisel (TLS § 89 lõike 2 punkt 1). Tööandja algatusel töösuhte lõpetamise korral ei pea tööandja palgatoetust tagasi maksma ainult siis, kui ta lõpetab töötajaga töölepingu katseaja jooksul (TLS § 86 lõige 1), erakorraliselt tingituna töötajast tulenevast mõjuvust põhjusest (TLS § 88 lõige 1) või töötaja koondamisel erakorraliselt tingituna tööandja pankrotist või pankrotimenetluse lõpetamisest, pankrotti välja kuulutamata, raugemise tõttu (TLS § 89 lõike 2 punkt 2). Kehtiva regulatsiooni järgi ei pea tööandja palgatoetust tagasi maksma, kui tööleping lõpetatakse tööandjast mittetulenevatel põhjustel, sealhulgas pooltevahelisel kokkuleppel (TLS § 79), kuid muudatuste järel nõuab töötukassa tööandjalt palgatoetuse täies ulatuses tagasi, kui tähtajatu töösuhe lõpetatakse enne 6 kuu täitumist või alla aastane töösuhe lõpetatakse enne töösuhte poole tähtaja möödumist ning kui töösuhte lõpetamise aluseks on töölepingu lõpetamine kokkuleppel.

Töötukassa andmetel lõpetati kõikide perioodil 2019–2021 THP palgatoetuse lepingute katkestamiste puhul leping peaaegu pooltel juhtudel ehk 46%-l töötaja algatusel (ei kehtiva ega uue THP järgi ei pea sel juhul tööandja palgatoetust tagasi maksma) ning 35%-l lõpetati see poolte kokkuleppel. Samuti peab nii kehtiva THP järgi kui ka muudatuste järel tööandja palgatoetuse tagasi maksma, kui tööandja ütleb töölepingu üles, kuna lepingu jätkamine on võimatu tulenevalt töömahu vähenemisest, töö ümberkorraldamisest või koondamisest (§ 89 lõige 1) või tööandja tegevuse lõppemisest (§ 89 lõike 2 punkt 1). Võrreldes kehtiva THP-ga lisandub palgatoetuse osalise tagasinõude võimalus. Tööandja peab palgatoetuse maksma osaliselt tagasi juhul, kui ta lõpetab töötajaga palgatoetuse lepingu selle kehtivuse ajal, tähtajatu töösuhe lõpetatakse pärast 6 kuu täitumist või alla aastane tähtajaline töösuhe lõpetatakse pärast töösuhte poole tähtaja möödumist (samadel alustel nagu täies ulatuses tagasinõudmise korral

²⁷ Eesti Töötukassa. Palgatoetuse analüüs perioodil 2019–2021.

(§ 79 ning § 89 lõige 1 ja lõike 2 punkt 1). Muudatused võivad vähendada osa tööandjate jaoks valmisolekut värvata palgatoetusega pikaajaliste töötute riskirühma kuuluvat töötut, kuna nii osalise kui ka täieliku tagasinõude riski realiseerumise korral kaasneb tööandjale rahaline kulutus (juba saadud palgatoetus tuleb tagasi maksta). Arvestades, et küllaltki suur osakaal palgatoetuse katkestamise aluseks olevatest töölepingutest lõpetatakse poolte kokkuleppel, on muudatuste mõju ulatus tööandjate jaoks keskmine. Võttes arvesse kõiki palgatoetusega kaasnevaid muudatusi, sh sotsiaalsete mõjude all käsitletuid, on kokkuvõttes muudatuste mõju ulatus tööandjate jaoks keskmine. Mõju sagedust ei hinnata nende tööandjate puhul, kes palgatoetusega töötajat ei värba, ning mõju on regulaarne nende tööandjate jaoks, kes palgatoetust kasutavad.

Ebasoovitavate mõjude risk

Kuna poolte kokkuleppel töölepingu lõpetamisega peavad olema mõlemad osapooled nõus, siis olukordades, mil osapooled ei pea palgatoetuse lepingu perioodi kehtivuse jooksul töösuhte jätkumist võimalikuks, võib tööandjate osalise või täieliku tagasimakse nõude vältimiseks sagedamini töölepingu ülesütlemine põhjustel, millega tööandjale ei kaasne tagasimakse nõuet, näiteks võib tööandja survestada töötajat lepingut lõpetama töötaja algatusel.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

2024. a kasutas palgatoetust ligikaudu 2049 unikaalset tööandjat, mis moodustab 1,3% kõigist Eesti tööandjatest, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike. Enamik tööandjaid kasutas toetust ühe töötaja tööle võtmiseks. Mõju ulatus tööandjate jaoks on keskmine. Positiivne mõju avaldub tööandjate jaoks paindlikkuse suurenemises (nt töötuse arvestus tegeliku tööta oldud aja järgi, 55+ sihtrühma lisandumine, noorte vanusepiiri tõus 29. eluaastani, võimalus sama töötaja taas tööle võtta viie aasta möödudes). Negatiivne mõju seisneb eelkõige toetuse maksmise perioodi lühenemises (tervisest tuleneva takistusega töötute sihtrühma puhul), juhtimis- ja kontrollorgani liikmete ja enamusosanike võimaluste piiramises iseenda ettevõttesse palgatoetusega tööle asuda ja tagasimaksekohustuste laienemises (töölepingu lõpetamisel poolte kokkuleppel enne palgatoetuse lepingu tähtaja möödumist). Mõju sagedus on palgatoetust saavate tööandjate jaoks regulaarne.

5.3. Mõju riigivalitsemisele

Muudatused 1–4

Mõju sihtrühm: Eesti Töötukassa, Integratsiooni Sihtasutus

Muudatusest mõjutatud sihtrühm, avalduva mõju kirjeldus ja mõju olulisus

Kõnesoleva määrusega elluviidavad muudatused THP-s hõlmavad muudatusi teenuste tingimustes ja sihtrühmades, mis on vajalikud teenuste kaasajastamiseks tulenevalt rakenduspraktikast ning töötuskindlustusvahendite otstarbepärasest kasutamisest. Muudatused mõjutavad eeskätt töötukassat, kes tööturuteenuseid osutab ja tööturutoetusi maksab, aga ka Integratsiooni Sihtasutust, mistõttu on mõjutatud sihtrühm väike. Muudatused mõjutavad töötukassa teenuste sisu, teenuste kvalifitseerumistingimusi, tööprotsesse ning töökoormust, kuid mõju suund ja ulatus varieeruvad sõltuvalt iga üksiku muudatuse sisust. Muudatuste tulemusena ei osutata enam alla 18-aastastele, kes pole õppimiskohustust täitnud, tasemeõppes osalemise toetuse ja töötavatele inimestele suunatud tööturukoolituse teenust (eesti keele õpe); lõpetatakse tööklubi, tööharjutuse ja sõltuvusnõustamise pakkumine; kahel kuul aastas ei maksta enam tasemeõppes osalemise toetust. Nimetatud muudatused ei avalda töötukassa

töökorraldusele ega -koormusele märkimisväärset mõju, eriti arvestades, et märgitud teenuste sihtrühmad on võrdlemisi väikesed. Vähenevad töötukassa kulud: prognoosi järgi väheneb tööturukoolituse kulu 2026. a 3,66 miljoni ja 2027. a 5,89 miljoni euro võrra. Töötavate inimeste eesti keele koolituste rahastamise lõpetamine vähendab karjäärispetsialistide töökoormust, kes praegu selle sihtrühma nõustamisega tegelevad. Samas võib töötukassa hinnangul suureneda tööandjate huvi tööandja koolitustoetuse vastu, et tõsta oma töötajate eesti keele taset, mis suurendab eelduslikult toimingute mahtu ja teenuse eelarvet.

Lisaks võib töötavate inimeste eesti keele koolituste rahastamise lõpetamine suurendada nõudlust teiste riiklikust rahastustest rahastavate eesti keele koolituste järele ja seeläbi suurendada nende asutuste töökoormust, arvestades, et osa sihtrühmast võib eesti keele õppimise võimaluse saamiseks pöörduda töötukassa asemel nende poole. Peamiselt võib see suurendada nõudlust kultuuriministeeriumi haldusalas oleva Integratsiooni Sihtasutuse pakutavale eesti keele õppele. Ulatuslikku nõudluse kasvu piirab siiski asjaolu, et ka kultuuriministeerium on oma keeleõppe sihtrühmi prioriseerinud ning suunab valdava osa keeleõppest uussisserändajatele. Samuti on üldine riigiülese keeleõppe vajaduse suund sellele, et tagada sihtrühmadele piisavad keeleõppevõimalused muul viisil, kui tavapärane kontaktõppel põhinev keelekursus. Asutuste vahelised arutelud riigiülese keeleõppe vajaduse üle toovad esile kaks olulist lähtepunkti: kontaktõppes toimuva keeleõppe pakkumine keeleoskustaseme tõstmiseks on kallis teenus, mille võimaldamine õppijatele peab põhinema selgel vajadusel, asjakohasel nõustamisel ning eeldama õppija teadvustatud motivatsiooni pikaajaliselt õppes osaleda ja 2) e-õppe võimalustel on järjest olulisem roll kõigile eesti keelt õppida soovivatele inimestele eesti keele tasuta õppimise võimaluste tagamisel. Selleks arendab Haridus- ja Teadusministeerium edasi olemasolevaid kursuseid tasemetel 0–A2 ja B1 ning loob B2- ja C1-taseme eesti keele elektroonilised kursused. Lisaks on Haridus- ja Teadusministeeriumil viimastel aastatel olnud kõrgeks vajadus haridussüsteemi töötajate keeleõppe järele seoses üleminekuga eestikeelsele õppele, mille katmise on HTM planeerinud välisvahenditest. Eeltoodust tulenevalt võib mõju ulatust Integratsiooni Sihtasutusele pidada keskmiseks.

Toetatud töölerakendamise teenuse ja palgatoetuse teenuse sihtrühmade ja teenuste tingimuste muutmine toob kaasa väikseid muudatusi töötukassa töökorralduses. Näiteks tuleb töötajaid koolitada selles, kuidas hinnata teenusevajadust ja kuidas toetada kliente laienenud sihtrühma arvestades.

Muudatused eeldavad uute teenusetingimustega kohanemist, sh vähesel määral töötajate koolitamist, et töötajad oleksid kursis muudetud tingimuste ja sihtrühmadega ning suudaksid kliente korrektselt nõustada. Ajutiselt võib töökoormus suureneda ka seetõttu, et tuleb selgitada muudatusi klientidele, vastata pöördumistele ning hallata üleminekuperioodil tekkivaid keerulisemaid olukordi. Muudatustega kohanemist toetab töötukassa IT-süsteemide tugi, kuid sihtrühmade ja teenuste sisu muutmine nõuab infosüsteemides arendusi. Olulises matus arendusi nõuavad palgatoetuse teenuse muudatused, kuna muutuvad teenusele kvalifitseerumise alused ja lisanduvad uued sihtrühmad, mis nõuab muudatusi andmevahetuses ja teenusetingimuste vastavuskontrollides. Palgatoetuse osalise tagasimakse nõude arvestamiseks on vajalikud IT-arendused, mis võtavad aega ligikaudu 9 kuud.

Kokkuvõttes jääb töötukassa põhiülesanne – tööturuteenuste osutamine – muutumatuks. Siiski nõuavad eelnõus kavandatud muudatused kohanemist uute teenusetingimuste ja sihtrühmadega, mis toob kaasa ajutise töökoormuse kasvu ja muudatustega kohanemise. Mõju ulatust võib seetõttu kokkuvõttes hinnata keskmiseks. Mõju avaldub eelkõige muudatuste rakendamise alguses (töötajate koolitamine, uute tingimuste selgitamine, infosüsteemi arendus), mistõttu on selle avaldumise sagedus väike.

Ebasoovitavate mõjude risk

Ebasoovitavaid mõjusid ei tuvastatud.

Kokkuvõttev hinnang mõju olulisusele

Teenuste dubleerimise vähendamine, sihtrühmade täpsem määratlemine ning toetuse tingimuste ühtlustamine muudavad teenuste haldamise lihtsamaks ja võimaldavad suunata töötukassa vahendeid eesmärgipärasemalt. Muudatuste rakendamisega kaasneb töötukassa jaoks ajutine töökoormuse kasv seoses uute tingimustega kohanemise ja infosüsteemi arendamisega. Töötavate inimeste eesti keele koolituse rahastamise lõpetamise tõttu võib kasvada nõudlus Integratsiooni Sihtasutuse pakutava eesti keele õppe järele. Mõju avaldumise ulatus on keskmine ning sagedus väike. Ebasoovitavaid mõjusid ei prognoosita.

6. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tööhõiveprogrammi tööturuteenuseid ja -toetusi rahastatakse tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapitalist (edaspidi *sihtkapital*) ja ESF+ vahenditest ning välisvahendite riiklikust kaasfinantseeringust. Eelnõu muudatuste rakendamisega ei kaasne riigieelarvele lisakulusid ega -tulusid.

Kokkuvõttes vähenevad perioodil 2026–2029 tööhõiveprogrammi tööturuteenuste kulud sõltuvalt aastast 7,8–10,1 miljoni euro võrra (vt tabel 1). Tööklubi, tööharjutuse ning toetatud töölerakendamise teenuse muudatused ei mõjuta nimetatud teenuste kulusid. Tööhõiveprogrammi kulusid vähendavad järgmised muudatused (vt tabel 2):

- tasemeõppes osalemise toetuse maksmise lõpetamine suvekuudel (kulude kokkuhoid sõltuvalt aastast 1,3–1,5 miljonit eurot aastas);
- eesti keele koolituse koolituskaardiga teenuse sulgemine töötavatele inimestele (kulude kokkuhoid sõltuvalt aastast 4,2–7,1 miljonit eurot aastas);
- tööandja koolitustoetuse puhul töötaja eesti keele oskuse arendamiseks A1-taseme keeleõppe toetamise lõpetamine (kulude kokkuhoid u 200 tuhat eurot aastas);
- palgatoetuse tingimuste muutmine (kulude kokkuhoid sõltuvalt aastast 400 000 kuni 1,8 miljonit eurot aastas);
- sõltuvusnõustamise teenuse sulgemine (kulude kokkuhoid u 80 tuhat eurot aastas);
- tööalase rehabilitatsiooni pakkumine pikaajalise haiguslehe ajal töötajatele, kuna nõudlus on olnud prognoositust väiksem (ESF+ vahenditest) (kulude kokkuhoid sõltuvalt aastast u 400 tuhat eurot aastas).

Perioodil 2026–2029 suurendavad tööhõiveprogrammi tööturuteenuste kulusid järgmised muudatused:

- tööalase rehabilitatsiooni teenuse rahastamise pikendamine 2027. a (ESF+ vahenditest) (kulude kasv 2026. a 1,3 miljonit eurot ja 2027. a 6,7 miljonit eurot);
- karjääriinfo vahendamisse tegevuse lisandumine (ESF+ vahenditest) (kulude kasv u 50 000 eurot aastas).

Muudatusega suurenevad ESF+ ja selle kaasfinantseeringu kulud, kuna rehabilitatsiooniteenuse rahastamist ESF+ vahenditest pikendatakse 1,5 aasta võrra aastani 2027. Samuti lisatakse alates 1. jaanuarist 2026. a karjääriinfo vahendamise teenuse alla ESF+ kaasrahastatav tegevus, mis võimaldab korraldada töövarjupäevasad, sealhulgas koostöös väliste partneritega. Samas

vähendatakse ESF+ vahenditest kaasrahastatava pikaajalise haiguslehe alusel töötajate rehabilitatsiooniteenuse kulusid, kuna nõudlus on olnud väiksem, kui prognoositi, ning osa eelarvest suunatakse riigis ümber kaitsekulutustele. Muudatuste tulemusel suureneb ESF+ ja selle riikliku kaasfinantseeringu eelarve osa 6,1 miljoni euro võrra.

Tabel 1. Tööhõiveprogrammi kogukulu perioodil 2024–2029

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Kogukulu: kehtiv	70 823 346	79 797 263	81 313 687	83 242 849	85 120 559	87 439 706
Kogukulu: muudatusega	70 823 346	79 797 263	73 467 740	74 128 473	74 932 097	76 409 058
Kulude muutus	0	0	-7 845 948	-9 114 377	-10 188 462	-11 030 648

Allikas: töötukassa

Tabel 2. Teenuste kulude muutus

	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Tasemeõppes osalemise toetus (kehtiv)	8 083 720	9 384 040	9 930 675	10 438 845	10 932 766	11 424 741
Kulude muutus: juuli-augusti eest toetust ei maksta			- 1 290 988	- 1 357 050	- 1 421 260	- 1 485 216
Eesti keele koolitus: koolituskaardiga töötajatele (kehtiv)	5 997 434	6 037 266	6 490 075	6 695 161	6 894 856	7 088 983
Kulude muutus: teenuste lõpetamine			- 4 153 648	- 6 695 161	- 6 894 856	- 7 088 983
Tööandja koolitustoetus eesti keele oskuse arendamiseks (kehtiv)	2 848 650	3 184 839	3 373 510	3 480 112	3 583 913	3 684 819
Kulude muutus: A1-taseme keeleõppe toetamise lõpetamine			- 202 411	- 208 807	- 215 035	- 221 089
Palgatoetus (kehtiv)	10 822 090	11 971 807	12 447 039	12 833 151	13 282 055	13 701 489
Kulude muutus: tingimuste muutmine			- 1 769 906	- 420 065	- 1 224 717	- 1 276 576
Sõltuvusnõustamine (kehtiv)	82 145	87 653	85 015	85 098	85 782	86 001
Kulude muutus: teenuse lõpetamine			-76 514	-85 098	-85 782	-86 001
Tööklubi, tööharjutus, toetatud töölerakendamine (kehtiv)	931 769	1 218 324	1 782 947	1 843 299	1 909 180	1 969 195
Kulud jäävad samaks: teenuste liitmine	931 769	1 218 324	1 782 947	1 843 299	1 909 180	1 969 195
Karjääriinfo vahendamine (kehtiv)	tegevuskulu					
Kulude muutus: tegevuse lisandumine ESF+ rahastusega	-	-	+ 50 000	+ 50 000	+ 50 000	+ 50 000
Tööalane rehabilitatsioon (kehtiv)	5 614 361	6 231 252	6 589 238	6 746 720	0	0
Kulude muutus: 2026, 2027 ESF+ lisarahastus (ei muutu kogukulu, kuid muutub rahastusallikas)			+ 1 253 280	+ 6 746 720		
Tööalane rehabilitatsioon pikaajalise haiguslehe alusel töötajatele (kehtiv)	-	58 815	587 444	659 112	712 411	1 248 898
Kulude muutus: eelarve vähendamine			-400 884	-396 461	-395 102	-921 100

Allikas: töötukassa

Tabel 3. Tööhõiveprogrammi kulude jaotus finantsallikate lõikes 2026-2029

	2026	2027	2028	2029
tööturuteenuste ja -toetuste sihtkapital	65 840 358	66 050 925	73 431 276	74 829 925
välisvahendid (ESF)	5 339 166	5 654 283	1 050 574	1 105 392
riiklik kaasfinantseering	2 288 215	2 423 265	450 247	473 741
kokku	73 467 740	74 128 473	74 932 097	76 409 058

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

Määruse § 1 punkte 9–22, 24–34, 36–49, 65, 69 ja 70 rakendatakse alates 1. jaanuarist 2026. a. Määruse § 1 punkte 50–59 ja 71 rakendatakse alates 1. juulist 2026. a seoses infosüsteemide arendamisega. Määruse § 1 punkti 35 rakendatakse alates 1. septembrist 2026. a, kuna see on seotud Eesti Vabariigi haridusseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadusega (õppimiskohustuse kehtestamine) tehtava muudatusega, millega asendatakse kutsevaliku õppekava ettevalmistava õppe õppekavaga.

8. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu koostööstamiseks ja arvamuse andmiseks Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Kultuuriministeeriumile, Riigi Tugiteenuste Keskusele, perioodi 2021–2027 seirekomisjonile, Euroopa Komisjonile ning teadmiseks Eesti Töötukassale, Eesti Ametühingute Keskliidule, Eesti Tööandjate Keskliidule, Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioonile TALO ja Eesti Puuetega Inimeste Kojale. Eelnõu koostööstasid märkustega Kultuuriministeerium, Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium ja Haridus- ja Teadusministeerium. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium koostööstas eelnõu märkusteta. Eelnõule esitasid kommentaare Riigi Tugiteenuste Keskus ja Eesti Töötukassa. Märkused ja kommentaarid on esitatud koostööstustabelis seletuskirja lisas.

Muudatusi on arutanud töötukassa nõukogu 17. jaanuari 2025. a, 11. juuni 2025. a koosolekutel ja Vabariigi Valitsus kabinetinõupidamisel 28. märtsil 2025. a. Vastavalt tööturumeetmete seaduse § 6 lõikele 6 kiidab enne Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks esitamist tööhõiveprogrammi heaks töötukassa nõukogu. Eelnõu esitati heakskiitmiseks töötukassa nõukogu 23. septembri 2025. a koosolekule. Töötukassa nõukogu otsus on esitatud seletuskirja lisas.